

CENTRUM PRO LIDSKÁ PRÁVA A DEMOKRACII

Bulletin lidských práv

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v aktuálním vydání Bulletinu začínáme reportáží Moniky Hanych z uprchlického tábora na řeckém ostrově Lesbos, kde strávila týden a hovořila s řadou jeho obyvatel. V objektu žije přes 4500 lidí, kteří se z různých důvodů vydali do Evropy. Jaké zde panují podmínky a jaké jsou jejich vyhlídky?

V sekci Mezinárodní trestní spravedlnost se Tomáš Münzberger věnuje málo diskutované, avšak o to důležitější kauze Afghánce, který následkem výsledku ze strany českých a amerických vojáků zemřel. Tři roky poté svědčí postup českých vyšetřovacích orgánů přinejmenším o neprofesionalitě přístupu.

Eliška Hronová z evropské sekce přibližuje zprávu Evropského institutu pro rovnost žen a mužů, který se zabýval dopadem pandemie Covid-19 na rovnost

pohlaví. Jaký dopad měly především změny na trhu práce na postavení žen?

V sekci Mezinárodní politika, byznys a lidská práva se Kristýna Zábojníková věnuje situaci na Kubě, kde občanská nespokojenost vyústila v největší protivládní protesty za posledních několik dekad.

Tereza Kuklová z české sekce se zaměřuje na kontroverzní novelu Listiny základních práv a svobod, do níž bylo vloženo tzv. právo na zbraň. Co tato změna reálně znamená a jak se bude pravděpodobně vykládat?

Hezký podzim Vám přeje

Jan Lhotský

Editor Bulletinu lidských práv
Vedoucí Centra pro lidská práva a demokracii

Obsah

Téma	 	3
Lesbos: reportáž z řeckého uprchlického tábora		3
1) Mezinárodní trestní spravedlnost	 	8
Případ ubitého Afghánce ohrožuje pověst bývalé české mise v Afghánistánu i vojenské policie		8
Zvláštní tribunál pro Libanon pokračuje ve své činnosti navzdory finančním problémům		11
Soud s členy teroristické skupiny nazývané 'Beatles': Alexandra Kotey v USA přiznal vinu		13
2) Evropský systém ochrany lidských práv	 	15
Covid-19 a gender: jak pandemie ovlivnila pracovní trh a sladování pracovního se soukromým životem?		15
Trestní postih za popírání genocidy: krok k usmíření, nebo k rozpadu Bosny a Hercegoviny?		18
Aktuality evropské sekce: září 2021		20
3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva	 	22
Energetická krize v Brazílii se nadále prohlubuje		22
Kuba: Občanská nespokojenost vyústila v protivládní protesty		24
Salvador: ohrožení nezávislosti soudní moci		26
4) Česká republika a lidská práva	 	28
COVID-19 a jeho dopady: Zasedání Výboru proti mučení Rady vlády pro lidská práva		28
Právo na zbraň: symbol, výkřik do tmy, nebo možné nebezpečí?		30
ÚS: oběti trestného činu znásilnění mají v otázce přiznání náhrady újmy rovné postavení		32
Monitoring lidskoprávních publikací		35
Redakce Bulletinu		36

Citace titulní fotografie: Ne všechny děti se dostanou z Turecka bezpečně do řeckého tábora. 2018_01_28_Grecia_Manu_26, autor: Fotomovimiento, 18. leden 2018, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0, editace: ořez.

SERVIS PRO ZÁJEMCE O LIDSKÁ PRÁVA NA WEBU CENTRA

Pokud se zajímáte o lidská práva, **na webu Centra** najdete řadu zajímavých informací. V sekci **Blog** naleznete další zajímavé krátké články či rozhovory s významnými osobnostmi a v sekci **Akce** se dozvíte, jaké konference a odborné diskuze jsme uspořádali nebo právě chystáme.

Na webu máme rovněž například **seznam letních škol**, kterých se můžete zúčastnit, včetně potřebných termínů, dále **manuál výzkumu lidských práv** s řadou odkazů na užitečné zdroje a relevantní instituce, a další užitečné informace.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

Lesbos: reportáž z řeckého uprchlického tábora

Monika Hanych

Prašné cesty, nefunkční kanalizace, rozpadlé stany, nedostupná lékařská péče. V nevyhovujících podmínkách uprchlického tábora Kara Tepe na řeckém ostrově Lesbos se stále tísní nejméně 4 500 lidí. Na vyřízení žádostí o azyl přitom obvykle čekají roky. Nových utečenců do tábora nyní příliš nepřibývá – řecká pohraniční stráž se je snaží rovnou na moři zahnat zpátky k tureckým břehům.

Když poprvé vcházím do uprchlického tábora, parné slunce pozdního léta nelítostně sežehává vyprahlou krajinu i udusanou cestu pod nohama. V rozložitém táboře nejprve mjíme řeckou ostrahu, poté místa vyhrazená pro nově příchozí v izolaci kvůli možným nemocem, německý Červený kříž a provizorní stánek s knihami vzosně označený jako *bibliothèque*. Zaraduji se, že alespoň o zdraví a intelekt utečenců je postaráno. Jak se ale vzápětí dozvídám, situace není ani zdaleka tak růžová, jak by se na první pohled mohlo zdát.

V uprchlickém táboře působí pouze hrstka neziskových organizací, kterým po komplikovaných vyjednáváních vedení umožnilo působení přímo v táboře. Červený kříž mezi nimi sice je, ale s mandátem jen pro koronavirové testování a péči o covid pozitivní. S ostatními zdravotními problémy musí

Za posledních sedm let ve Středozezemním moři utonulo nejméně 22 813 lidí [2]

Psychologická pomoc jediné tehdy, když si fyzicky ublíží [1]

migranti do hlavního města Mytilene, kde je – nejspíše v rozporu s lékařskou přísahou – velmi často odmítají ošetřit, nejde-li o akutní problém hraničící s ohrožením života. Podle lékařů totiž uprchlíci zdravotní problémy simulují, aby se zařadili mezi zranitelné skupiny. Přitom se v táboře vyskytly i případy, kdy lidé kvůli odmítnutí ošetření lékařem zemřeli na zánět slepého střeva. Lidé s chronickými onemocněními nebo nádory mají smůlu, případně musejí za pokročilé zákroky platit. Ty rodící ženy, které se nestihnou přepravit do nemocnice, rodí na kamenitých cestách přímo před plátnými stany v kempu.

Během týdne, který v tomto prostředí trávím, mluvím s desítkami obyvatel uprchlického kempu. Zatímco mi jeden z nich právě popisuje, jak se tu obchoduje se zoufalstvím a beznadějí v podobě velmi nekvalitních drog, skáčou vedle nás děti přes nefunkční stoku se splašky a odpadky. Opočal tlačí afghánská žena stařenku na invalidním vozíku směrem k provizorním toaletám. Vyprávění o životě v táboře ale pokračuje: výjimkou nejsou pokusy o dětské sebevraždy či sebepoškozování mladistvých. Psychologické péče je tu zoufalý nedostatek

a ti, kteří ji potřebují, na ni často čekají příliš dlouho, nebo se na ně nedostane vůbec. Obvykle si musí výrazně fyzicky ublížit, aby měli nárok na deset krátkých sezení.

Zakázat záchranu, odtáhnout pryč

Zdaleka ale nejde jen o nedobré materiální a zdravotní podmínky v jednom konkrétním uprchlickém táboře, jakkoliv pohled na neutěšenou situaci člověka nutí přemýšlet, kam se podělo těch více než 643 milionů eur, které Řecko od roku 2015 až doposud od Evropské unie na organizaci migrace získalo. Rada Evropy v září letošního roku znovu apelovala na řecký parlament, aby přehodnotil své legislativní návrhy, které účinně brání neziskovým organizacím vykonávat jejich práci se zaměřením na záchranu životů a lidská práva.[1]

Oficiální zdroje upozornily, že dochází k násilným pushbackům na moři, které má mít na svědomí řecká pohraniční stráž s vědomím Frontexu.[2] Takovou výpověď podávají i samotní utečenci. Několik z nich, aniž by se vzájemně znali, vypráví velmi podobný příběh: při plavbě z Turecka do Řecka je na moři dostihla loď s pobřežní stráží, snažila se jim poničit motor a pak jejich loď odtáhnout zpátky do vod náležejících Turecku. V horším případě takto poškozený vetchý člun plný lidí včetně malých dětí nechali napospas osudu uprostřed moře.

Ne všichni z prchajících ale mají to štěstí, že mohou svůj dramatický osud vyprávět. Podle údajů

Mezinárodní organizace pro migraci se od roku 2014 ve Středozemním moři pohřešuje nebo utонуlo nejméně 22 813 lidí, z toho nejméně 850 dětí.[3] Že se jedná o problém stále aktuální, dokazuje i skutečnost, že jen za období psaní tohoto článku, během října letošního roku, šlo o dalších nejméně 137 lidí. Vyhráno nemají ale ani ti, kteří se pevninu dostanou: někteří žadatelé či žadatelky o azyl byli v Řecku odsouzeni k 50, ale i ke 142 letům vězení za ilegální pašování migrantů z Turecka. Za důkaz přitom stačilo svědectví řecké pohraniční stráže, která potvrdila, že viděla danou osobu řídit gumový člun s naloženými migranty.[4]

Výzva Komisařky pro lidská práva Rady Evropy Dunji Mijatović nicméně směřovala zejména k chystané řecké právní úpravě – inspirované již účinnou italskou legislativou –, která chce zakázat nejen záchranu utečenců v Egejském moři, ale i samotnou dokumentaci toho, jak s nimi při vyloďování v Řecku zacházejí.[5]

Uprchlíky tábor – více než domov

Oficiální příručka Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) řecký tábor Kara Tepe, –někdy nazývaného také jako Moria 2.0 podle názvu předchozího kempu, který v roce 2020 za nejasných podmínek vyhořel –, vykresluje jako ideální místo k životu. Nic ovšem není dál pravdě než jejich titulek v příručce s titulkem *Kara Tepe – More Than a Home*. Možná snad jen informace ze stejného úřadu, které tvrdí, že žadatelé o azyl se mohou při

Komunita Sant'Egidio zorganizovala pro děti z tábora dopolední program [3]

čekání na rozhodnutí o jejich žádosti volně pohybovat po Řecku. Žadatele přitom často i několikrát denně při pohybu po ostrově Lesbos preventivně a bez jasného důvodu identifikuje místní policie, přeplavit na jiný ostrov se nemohou – plavební společnosti je odmítají nalodit. Ostrov se tak pro tisíce čekajících stal vězením, které sice nekončí přímo ostnatým drátem lemujícím uprchlický tábor, ale fakticky z něj není úniku.

Nadšení z toho nejsou ani obyvatelé uprchlicky nejvytíženějších ostrovů Lesbos, Samos a Chios. Utečenci podle nich ohrožují turistický průmysl, z něhož místní žijí, zatěžují systém zdravotní péče i vzdělávání. I když se možnosti pro děti školou povinné postupně zlepšují a pár nejlepších dokonce smí chodit do tříd s dětmi místních, zdaleka nepatří, že by školní zařízení navštěvovaly všechny. Od července do srpna, kdy na Lesbu působila komunita Sant'Egidio [6] (s níž se na ostrov vydala také autorka tohoto článku), se setkala se stovkami dětí, které se bezprizorně toulaly po uprchlickém táboře bez vyhlídky na organizovanou výuku nebo vůbec jakýkoliv program.

Vzdělávací aktivity tak supluje mimo jiné vzájemná výpomoc mezi obyvateli kempu, kteří nabízejí své dovednosti druhým. Přímo v útrobách tábora, ve velmi provizorních podmínkách, tak například jeden z nich vyučuje desítky afghánských žen a jejich dětí základům čtení a psaní. Již zmíněná komunita pak dospělým zájemcům na dva měsíce nabídla intenzivní každodenní výuku angličtiny, dětem herní a vzdělávací program, vše završené pozvánkami na společné večere v prostředí mimo tábor.

Žádost o azyl? Zamítá se

Když mi jednadvacetiletý Isaam [7] ukazuje zamítavé odvolací rozhodnutí k jeho žádosti o azyl, těžko v dokumentu cokoliv identifikuji. Celý text je nejenom psaný řecky, ale také řeckou abecedou. Chytám se u jediného nápisu latinkou, které zní „decision on appeal“. Jinak nic. V textu neumím rozpoznat ani to, kde se mluví o jeho jméně nebo důvodech, které vedly k zamítnutí žádosti.

Zpětně se dozvídám, že v hlavním ostrovním městě Mytilene existuje nezisková organizace, která s překladem rozhodnutí a jejich vysvětlením žadatelům o azyl pomáhá. Isaam o ní zjevně nevěděl; mluvil jen o tom, že rozhodnutí naskenoval do Google

Translatoru a že ten text nedává valný smysl a ani skutkové okolnosti neseďí. Jak by se případně mohl dál bránit, netušil.

O dostatečném poskytování právně relevantních informací v jazyce, kterému žadatelé rozumí, se dříve rozhodovalo i ve Štrasburku. Evropský soud pro lidská práva v případě *O.S. A. a ostatní proti Řecku* shledal, že došlo k porušení práva stěžovatelů na urychlené rozhodnutí o zákonnosti vazby podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy mimo jiné i proto, stěžovatelé byli afghánští státní příslušníci, kteří rozuměli pouze perštině a neměli žádného právníka, který by jim pomohl. Rozhodnutí obdrželi pouze v řečtině a bez jasné informace, na který správní soud se mohou případně obrátit.

Řecko v souvislosti se zacházením s lidmi v uprchlických táborech čelí i dalším stížnostem. Mezi komunikovanými případy řecké vlády ze strany Evropského soudu pro lidská práva je například stížnost upozorňující na špatné životní podmínky i lékařskou péči na třech řeckých ostrovech stejně jako na (ne)účinné prostředky nápravy (*M. A. a ostatní proti Řecku*), stížnost nedoprovázených nezletilců, kteří se dočasně stali bezdomovci bez jídla či přístupu k lékařské péči (*O. R. a ostatní proti Řecku*), stížnost jiného

Některé ženy porodí své děti přímo v uprchlickém táboře [4]

nezletilce bez doprovodu z tábora Moria, který mj. namítá zbití policií a umístění do sektoru tábora pro dospělé muže namísto pro mladistvé (*Ansar proti Řecku*) či další stížnost arménského křesťana ze Sýrie upozorňující na špatné podmínky v táboře Moria na ostrově Lesbos, ale také na chybějící právní pomoc a dále rozporující rozhodnutí k jeho žádosti o azyl (*Ž. B. proti Řecku*).

Ponižování i násilí: realita současného Řecka

Zabránit tomu, aby se utečenci dostali do Řecka či dále do Evropy, se v současnosti snaží orgány moci různě. Běženci na ostrově Lesbos popisovali například fyzické násilí na hranicích ze strany řecké pohraniční stráže nebo ponižování donucením svléknout se donaha, nasednout zpátky na člun a vrátit se do Turecka – samozřejmě bez mobilu, peněz či jakýchkoliv cenností, které jim pohraničníci rovnou zabavili.

Ani tehdy, kdy se lidé, obvykle za zbytek svých celoživotních úspor, dostanou přes hranice Evropy, nemají vyhráno. Špatné materiální podmínky i zacházení, stovky reportovaných znásilnění z uprchlických táborů, laxní přístup autorit ke vzdělávání dětí i zdravotní péči, zdoluhavé čekání na vyřízení žádostí o azyl a proaktivní bránění organizacím, které by žadatelům chtěly jakkoli pomoci.

Zoufale neuvěřitelná, přesto zřetelná realita roku 2021 ze břehů jedné z oblíbených dovolenkových destinací států Evropské unie netěší ani místní. Sami jsou z dlouhodobě špatné situace vyčerpaní a rádi by slyšeli jasné řešení trvajícího problému. Tím by snad mohla být připravovaná reforma azylového systému EU, v níž by měl být dublinský systém nahrazen novým systémem se spravedlivějším dělením žádostí o azyl mezi členské státy, aby rozhodování netrvalo tak dlouho, a zároveň bylo jednotné napříč členskými zeměmi. Systém by měl také umět lépe reagovat na krizové situace včetně nepředvídaně velkého množství nových žadatelů do jedné ze zemí EU.

Ačkoliv byla taková změna strategie potřeba již výrazně dříve než po téměř sedmi letech od vypuknutí tzv. uprchlické krize, i tady jednoznačně platí, že je lepší se z chyb systému poučit pozdě, než nereagovat vůbec.

Poznámky

- [1] Řecký parlament by měl znovu zvážit legislativní návrh, který by vážně omezil práci neziskových organizací na moři k záchraně životů, uvedla komisařka Rady Evropy pro lidská práva Dunja Mijatovićová: <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/greece-s-parliament-should-align-the-deportations-and-return-bill-with-human-rights-standards>
- [2] Amnesty International odsuzuje násilí a systematické zatlačování lidí na cestě z Turecka ze strany řeckých úřadů: <https://ecre.org/greece-amnesty-condemns-systematic-pushbacks-as-new-chapter-of-criminalisation-of-asylum-seekers-begins/> nebo ECRE: Frontex čelí kritice ze strany Evropského ombudsmana, europoslanců i neziskových organizací: <https://ecre.org/frontex-open-scrutiny-season-for-scandal-ridden-border-agency/>
- [3] Mapa a statistiky pohřešovaných či utonulých migrantů ve Středozemním moři: <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>
- [4] Podle řeckého trestního zákoníku by ale ve výkonu trestu odnětí svobody neměli strávit více než 20 let, což je povolené maximum. Zdroj: <https://www.nytimes.com/2021/06/25/world/europe/greece-migrants.html>
- [5] Shrnutí informací a kritika navrhovaného zákona: https://www.ethnos.gr/ellada/174033_einai-egklima-i-diasosi-anthropon-poy-pnigontai. Aktuální stav legislativního procesu v řeckém parlamentu: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Katatethenta-Nomosxedia?law_id=a76e3739-8965-4477-b110-ad8f00cfe1e8
- [6] Komunita Sant'Egidio je mezinárodní laické křesťanské hnutí, které má zhruba 65 tisíc členů ze 70 zemí světa. V létě od července do srpna 2021 vyslala komunita 250 dobrovolníků na řecký ostrov Lesbos do uprchlického tábora do Kara Tepe, skupiny z různých zemí se střídaly po 10 dnech.
- [7] Jméno bylo pro účely tohoto článku změněno.

Vzájemná výpomoc mezi obyvateli uprchlického tábora je nezbytností [5]

Zdroje

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Rights and obligations of asylum seekers. Řecko: UNHCR (<https://help.unhcr.org/greece/rights-and-duties/rights-and-duties-of-asylum-seekers/>).

ECRE. Greece: Council of Europe Concerned Over Crackdown on NGOs, Human Rights Monitoring a Precondition for Additional Funding, Pushbacks Continue, Afghan Refugees Stuck in Limbo. 3. září 2021 (<https://ecre.org/greece-council-of-europe-concerned-over-crackdown-on-ngos-human-rights-monitoring-a-precondition-for-additional-funding-pushbacks-continue-afghan-refugees-stuck-in-limbo/>).

Heřmanová, Marie. Kam se poděla migrační krize? Uprchlíci v době uzavřených hranic. Voxpot.cz. 8. dubna 2020 (<https://www.voxpot.cz/kam-se-podela-migracni-krize/>).

Olsen, Tommy. Greek Coast Guard Abandons New-Born Baby At Sea. Aegean Boat Report. 18. července 2021 (<https://aegean-boatreport.com/2021/07/18/greek-coast-guard-abandons-new-born-baby-at-sea/>).

Evropský soud pro lidská práva. 2021. O. R. a ostatní proti Řecku. Štrasburk: Evropský soud pro lidská práva (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-211064>).

Evropský soud pro lidská práva. 2019. O. S. A. a ostatní proti Řecku. Štrasburk: Evropský soud pro lidská práva (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-191742>).

Evropský soud pro lidská práva. 2019. Ansar proti Řecku. Štrasburk: Evropský soud pro lidská práva (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-193577>).

Švehláková, Markéta a Hanych, Monika. Útěk před smrtí za evropské ostnaté dráty: Marnost běženeckých osudů na ostrově Lesbos. Voxpot.cz. 20. září 2021 (<https://www.voxpot.cz/utek-pred-smrti-za-evropske-ostnate-draty-marnost-bezeneckych-osudu-na-ostrove-lesbos/>).

Rada EU a Evropská rada. Reforma azylového systému EU. 2021 (<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/#>).

Fotografie

- [1] Psychologická pomoc jedině tehdy, když si fyzicky ublíží. Autor: Michal Hornecký, 26. srpna 2021, editace: ořez.
- [2] Za posledních sedm let ve Středozemním moři utonulo nejméně 22 813 lidí. Autor: Michal Hornecký, 21. srpna 2021, editace: ořez.
- [3] Komunita Sant'Egidio zorganizovala pro děti z tábora dopolední program. Autor: Michal Hornecký, 25. srpna 2021, editace: ořez.
- [4] Některé ženy porodí své děti přímo v uprchlickém táboře. Autor: Michal Hornecký, 26. srpna 2021, editace: ořez.
- [5] Vzájemná výpomoc mezi obyvateli uprchlického tábora je nezbytností. Autor: Michal Hornecký, 27. srpna 2021, editace: ořez.
- [6] Klidně i několik let v uprchlickém táboře bez vzdělávacích aktivit nebo programu. p-GRC0167, autor: Stephen Ryan / IFRC, 23. srpen 2015, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0, editace: ořez.

Klidně i několik let v uprchlickém táboře bez vzdělávacích aktivit nebo programu [6]

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce: Jan Lhotský

Případ ubitého Afghánce ohrožuje pověst bývalé české mise v Afghánistánu i vojenské policie

Tomáš Münzberger

Smrt devatenáctiletého Afghánce, který zavraždil českého psovoda Tomáše Procházku, se zdá být smutným případem selhání vojáků, včetně těch českých. Na definitivní odpověď a nastolení spravedlnosti však tři roky po incidentu, který ukončil Afgháncův život, stále ještě čekáme.

Afghánský voják Vahidulláh Chán v říjnu 2018 z dohody neznámých důvodů zastřelil českého psovoda Tomáše Procházku a zranil dva další české vojáky. Spekulace naznačují, že mohlo jít o příslušníka Tálibánu, kterému se podařilo projít psychologickými testy i detektorem lži a stát se členem armády. Chánova rodina tuto verzi odmítá.

Po zadržení byl Chán vyslýchán afghánskými vojenskými složkami a následně převezen na vojenskou základnu Camp Conde, kde byl vyfotografován bez viditelných zranění a předán nejprve dvěma českým vojákům k výslechu. Klíčovým svědkem události je afghánský tlumočník, který byl přítomen až u následujícího výslechu americkými vojáky. Během prvního českého výslechu však slyšel z výslechové místnosti Chánův křik a pohyb nábytku po místnosti. Po dvaceti minutách výslechu Chán krvácel z nosu a měl na obličeji modřiny.

Následný výslech americkými vojáky již probíhal v přítomnosti vypovídajícího tlumočníka, který popsal hned několik druhů fyzického násilí a vyhrožování ze strany příslušníků amerických sil. Následně na Chána dohlíželi další dva čeští vojáci, a to až do příjezdu afghánské eskorty. Po tuto dobu Afghánce v ohrožení života nechali vojáci bez pomoci a následně jej dovezli na korbu afghánského vozidla, protože byl silně zakrvácený.

Chánovi se dostalo lékařské pomoci až v afghánské cele. Následně byl převezen do posádkové nemocnice základny a poté do americké polní nemocnice. Těsně po půlnoci Chán zemřel, podle lékařské zprávy

Šéf evropských sil NATO generál Curtis Scaparrotti

vy bylo příčinou smrti zranění hlavy po úderech tupým předmětem.

Postup orgánů činných v trestním řízení USA a ČR

Americká vojenská policie (*United States Army Criminal Investigation Command*, dále jen „CID“) začala vyšetřovat incident bezodkladně jako vraždu. Po zajištění a analýze četných biologických důkazů z výslechové místnosti byli dotčení američtí vojáci přemístěni zpět do USA, kde začaly probíhat jejich výslechy. Na české straně provedl vyšetřování právník speciálních operačních sil české armády kapitán Horký, který osm dní po incidentu uzavřel vyšetřování, při kterém se spokojil s neformálním výsledkem českých vojáků.

Informace o smrti Chána sdělil řediteli speciálních sil Pavlu Kolářovi zástupce velitele skupiny speciálních sil jen několik hodin po incidentu. Zpráva označovala jako důvod smrti ubití. Informace byla

předána náčelníku generálního štábu Aleši Opátovi, který o ni uvědomil ministra Metnara. Ten podle svých slov kladl důraz na předpisový postup vyšetřování. O tom ho měl také šéf vojenské policie generál Pavel Kříž ujistit.

V listopadu 2018 měl tentokrát generál Aleš Opata ujistit ministra Metnara, že čeští vojáci nemají podíl na vraždě Chána, přestože záležitost již v té době začala rozplétat americká média. Mluvčí ministerstva obrany tázaný deníkem The New York Times odmítl jakákoliv nařčení.

Až žádost generála Curtise Scaparrottiho, šefa evropských sil NATO, aby došlo k vyšetření závažného činu, který by mohl ohrozit pověst mezinárodních mírových jednotek v Afghánistánu, vedla k dalším krokům. Vojenská policie ČR v lednu následujícího roku oslovila ambasádu USA v Praze, a tak téměř půl roku po Chánově smrti CID předala svému českému protějšku neformální zprávu o svém vyšetřování.

Nepovedené usnesení o zahájení trestního stíhání

Vojenská policie a státní zastupitelství se začali zabývat jednáním českých vojáků při výslechu

Čeští vojáci v Afghánistánu [2]

Chána a po něm, ale také možnou snahou některých armádních činitelů incident utajit. V létě 2020 byli obviněni čtyři příslušníci českého armádního Ředitelství speciálních sil, dva vysocí důstojníci a dva armádní zpravodajci, z neoznámení trestného činu. Řízení bylo následně zastaveno a vráceno do fáze vyšetřování.

Státní zástupce označil rozhodnutí o zahájení trestního stíhání za zcela nedostatečné, nacházející se již za hranou přezkoumatelnosti, neboť dokonce neobsahovalo ani náležitosti stanovené trestním řádem. Hlavním důvodem bylo nedostatečné vymezení skutku, kterého se měli důstojníci dopustit. To mělo být do té míry nekonkrétní a nejasné, že z něj nebylo možné seznat, co je obviněným kladeno za vinu.

Tzv. ohlašovací povinnost navíc nejspíše nesplnilo více osob než čtyři žalovaní důstojníci. Podle informací Ekonomického deníku však vojenská policie obdržela informace bezprostředně po incidentu v Afghánistánu. Otázkou tedy zůstává, proč nezačala jednat z vlastní iniciativy, ale pravděpodobně až po obdržení výše uvedené žádosti generála Scaparrottiho a medializaci deníkem The New York Times.

V červnu tohoto roku, tedy více než dva a půl roku po incidentu, vojenská policie obvinila čtyři vojáky elitní armádní skupiny 601 z podílu na smrti Chána. Dva vojáci, kteří prováděli výslech Chána, jsou obviněni z vydírání za použití násilí a neuposlechnutí rozkazu. Zbylí dva, kteří dozorovali nad zraněným Chánem, jsou obviněni z neposkytnutí pomoci a porušení pravidel strážní služby.

Kdo může za pomalé vyšetřování?

Také vyšetřování s americkými vojáky nadále probíhá. USA si vyžádaly kopie výsledků a úkonů vojenské policie o vyšetřování českých vojáků. Přesto v porovnání s americkou CID byl postup české vojenské policie v trestním řízení chaotický a pomalý. Jedním z důvodů může být i neoznámení trestného činu vojenské policii některými důstojníky. Zůstává otázkou, proč vojenská policie nezačala konat dříve, jelikož se měla podle informací Ekonomického deníku o incidentu dozvědět ještě v den Chánovy smrti.

Nekonání vojenské policie například způsobilo, že ke sběru biologických důkazů českými detek-

tivy v již uklizené výslechové místnosti došlo až v červenci 2020. Bez americké pomoci by důkazní prostředky o událostech osudného dne byly slabší. Potenciálním problémem obhajoby českých vojáků však zůstává chybějící fotografie po výslechu Chána. Pořízení fotografie vyslýchaného před a po výslechu bylo jejich povinností a dostali k tomu také rozkaz. Argument, že byla fotografie zničena, nebo nebyla vůbec pořízena z důvodu Chánových viditelných zranění, může být důležitou součástí dokazování v trestním řízení, za jehož zahájení můžeme pravděpodobně děkovat také investigativním novinářům, kteří na události upozornili.

Zdroje

Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Kdo umučil vězně V. CH., Respekt, 21. 6. 2021, (<https://www.respekt.cz/tydenik/2020/8/kdo-umucil-vezne-v-ch>)

Thomas Gibbons-Neff, Mujib Mashal, U.S. and Czech Troops Investigated for Death of Afghan Prisoner, The New York Times, 26. 11. 2018, (<https://www.nytimes.com/2018/11/26/us/politics/czech-soldiers-american-military-afghanistan.html>)

ČTK. Respekt: Policie obvinila čtyři vojáky z podílu na smrti vraha českého psovoda, 20. 6. 2021, (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/respekt-policie-obvinila-ctyri-vojaky-z-podilu-na-smrti-vraha-ceskeho-psovoda/2053872>)

cz/zpravy/respekt-policie-obvinila-ctyri-vojaky-z-podilu-na-smrti-vraha-ceskeho-psovoda/2053872)

Jan Hrbáček, Zrušené obvinění čtyř důstojníků kvůli úmrtí v Afghánistánu bylo za hranou zákona a zřejmě i za Ústavou zaručenými právy, říká obhájce vojáků, Ekonomický deník, 23. 12. 2019, (<https://ekonomickydenik.cz/zrusene-obvineni-ctyr-dustojniku-kvuli-umrti-afghanistanu-bylo-za-hranou-zakona-i-ustavou-zarucenych-prav-tvrdi-obhajce/>)

ČT24, Dva čeští vojáci čelí stíhání kvůli smrti Afghánce. Úřady k věci mlčí, Česká televize, 21. 6. 2021, (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3330100-dva-cesti-vojaci-celi-stihani-kvuli-smrti-afghance-urady-k-veci-mlci>)

Barbora Navrátilová, Vrah psovoda Procházky po výslechu zemřel. Podle tlumočnicka ho zbili američtí a čeští vojáci, iRozhlas, 16. 2. 2020 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/tomas-prochazka-strelec-kdo-zabil-prochazku-specialni-jednotky-v-afghanistanu_2002161635_ban)

Fotografie

[1] Military Committee in Chiefs of Defence Session - Joint Press Conference. autor: NATO North Atlantic Treaty Organization, 18. května 2016, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0, editace: ořez.

[2] ISAF - Afghánistán září - 2011 (ISAF - Afghanistan - September - 2011), autor: Armed Forces of the Czech Republic. 10. března 2011, zdroj: Flickr, CC BY-NC 2.0, editace: ořez.

[3] Meeting of the North Atlantic Council in Defence Ministers' session, autor: NATO North Atlantic Treaty Organization, 14. února 2019, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0, editace: ořez.

Ministr obrany Lubomír Metnar (vpravo) [3]

Zvláštní tribunál pro Libanon pokračuje ve své činnosti navzdory finančním problémům

Jakub Hedl

Zvláštní tribunál pro Libanon získal finanční prostředky, které mu umožní pokračovat v činnosti a rozhodnout o odvoláních v historicky prvním soudním případě terorismu u mezinárodního tribunálu. Kvůli finančním problémům hrozilo, že Tribunál předčasně ukončí svoji činnost.

Zvláštní tribunál pro Libanon (dále jen „Tribunál“) byl ustanoven v roce 2007 z rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN ve spolupráci s libanonskou vládou. Tribunál má hybridní formu kombinující prvky vnitrostátního a mezinárodního soudu, např. čtyři z jedenácti soudců jsou občané Libanonu, Tribunál aplikuje po hmotněprávní stránce trestní právo Libanonu, ale procesní právo je mezinárodní (viz rozhovor s předsedkyní Ivanou Hrdličkovou v Bulletinu červenec-srpen 2018, s. 3).

Vytvoření Tribunálu bylo reakcí na bombový útok v Bejrútu z února 2005, při kterém zahynul bývalý premiér Rafik Harírí a 21 dalších lidí. Libanonským úřadům se nedařilo vyšetřit ani atentát ani další bombové útoky a Mezinárodní nezávislá vyšetřovací komise OSN ve své zprávě došla k závěru, že útok byl proveden dobře organizovanou skupinou se značnými zdroji a schopnostmi.

Následné vyšetřování bombového útoku ze strany úřadu žalobce Zvláštního tribunálu pro Libanon bylo v nábožensky rozděleném Libanonu se slabou centrální vládou velice obtížné. Jeden z vyšetřovatelů byl zabit a další vážně zraněn při bombových útocích. Podezřelí nebyli dopadeni, tudíž se soudní proces musel konat v jejich nepřítomnosti a dokazování bylo založeno na telekomunikačních datech, protože jiné dostatečně silné důkazy se nepovedlo získat.

Neuspokojivý rozsudek?

Soudní proces se čtyřmi obžalovanými trval šest let a na jeho konci Tribunál shledal vinným jednoho ze čtyř obžalovaných, Salima Ayyashe, nižšího operativce organizace Hizballáh.

Budova Zvláštního tribunálu pro Libanon v Haagu [1]

Odsouzen byl za spáchání trestného činu provedení teroristického útoku ve spolupachatelství, provedení teroristického útoku, úmyslné vraždy Harírího a 21 dalších osob použitím explozivních materiálů a pokusu o zabití dalších 226 osob, které byly zraněny (viz Bulletin říjen 2020, s. 7). Tribunál jej odsoudil k celkem pěti doživotním trestům odnětí svobody za každý bod obžaloby.

Rozsudek byl přijat rozporuplně s převahou negativních komentářů. Kritika směřovala primárně ke skutečnosti, že Tribunál odmítl uznat odpovědnost Sýrie a organizace Hizballáh za podíl na zločinu navzdory napojení Hizballáhu na teroristickou buňku, která útok spáchala.

Další nespokojené komentáře směřovaly na délku řízení a s tím související finanční náklady na dosažení činnosti Tribunálu ve výši téměř jedné miliardy dolarů.

Finanční problémy

Tribunál v červnu ohlásil, že kvůli nedostatku financí bude nucen ukončit svoji činnost. Dle dohod měl Libanon platit 49 % rozpočtu Tribunálu a zbytek ostatní členové OSN, ale po výbuchu dusičnanu

amonného v Bejrútském přístavu se Libanonská ekonomika nachází ve stavu bankrotu.

Reálně tak hrozilo, že Tribunál nebude moci uskutečnit plánovanou odvolací fázi řízení proti Ayyashovi a ostatním třem osvobozeným, ani zahájit nové řízení, které se týkalo třech dalších bombových útoků.

Tribunál se uchýlil k radikálním škrtům, snížil stav zaměstnanců ze 450 na 132 a nakonec se mu povedlo i získat další zdroje, které budou dostačovat k zafinancování odvolací fáze.

Tribunál plánoval zahájit nové řízení ve věci třech dalších bombových útoků, kterých se měl dopustit Salim Ayyash, a které souvisely s útokem na Haririho. Řízení se nacházelo v přípravné fázi, ale kvůli nedostatku financí nebude zahájeno.

V případě odsouzeného Ayyashe podal jeho obhájce odvolání, které Tribunál již zamítl s odůvodněním, že advokát se za nepřítomného odsouzeného odvolat nemůže. Tribunál tak v odvolací fázi bude projednávat pouze odvolání žalobce proti rozhodnutí o osvobození třech dalších původně obviněných.

Závěrem

Tribunál pravděpodobně nebude posledním hybridním soudem ustanoveným mezinárodním společenstvím a právě z jeho obtíží si lze vzít ponaučení do budoucna při zřizování podobných tribunálů.

V první řadě je nutno vzít v úvahu, že tyto hybridní soudy z povahy vyšetřovaných zločinů a šetřených

Soudci v odvolacím řízení [2]

osob či organizací a států jsou velice finančně náročné kvůli nutnosti vysoké úrovně bezpečnosti, mezinárodnímu personálu a nevyhnutelně dlouhému vyšetřování.

Nutnost platit větší část těchto nákladů pak pro státy jako Libanon může představovat neúměrnou zátěž. Už před výbuchem v bejrútském přístavu měl Libanon problémy se splácením 49 % nákladů, po výbuchu se tento závazek stal prakticky nesplnitelným.

Zbýlých 51 % nákladů bylo zajištěno dobrovolnými dary ostatních států, jejichž motivace k financování klesala úměrně délce vyšetřování a samotného procesu. Do budoucna se tak ukazují limity hybridních tribunálů.

Zdroje

Zvláštní tribunál pro Libanon. 2021. The Cases, 28. září 2021, (<https://www.stl-tsl.org/en/the-cases>)

The Lebanon tribunals back from the dead for a moment, JusticeInfo.net, 24. září 2021, (<https://www.justiceinfo.net/en/82475-lebanon-tribunals-back-from-the-dead-for-a-moment.html>)

The inglorious end of the Lebanon tribunal, JusticeInfo.net, 4. června 2021, (<https://www.justiceinfo.net/en/78159-inglorious-end-lebanon-tribunal.html>)

The Special Tribunal for Lebanon, the mountain that gave birth to a mouse, JusticeInfo.net, 8. ledna 2021, (<https://www.justiceinfo.net/en/46418-special-tribunal-for-lebanon-the-mountain-that-gave-birth-to-a-mouse.html>)

Fotografie

[1] Université de Nanterre, France - 11 April 2016, autor: Special Tribunal for Lebanon, 11. dubna 2016, Flickr, CC BY-NC-ND 2.0, editace: ořez.

[2] Appeals hearing in the Prosecutor v. Merhi and Oneissi case (STL-11-01), autor: Special Tribunal for Lebanon, 4. října 2021, Flickr, CC BY-NC-ND 2.0, editace: ořez.

Soud s členy teroristické skupiny nazývané 'Beatles': Alexandra Kotey v USA přiznal vinu

Alžběta Dvořáková

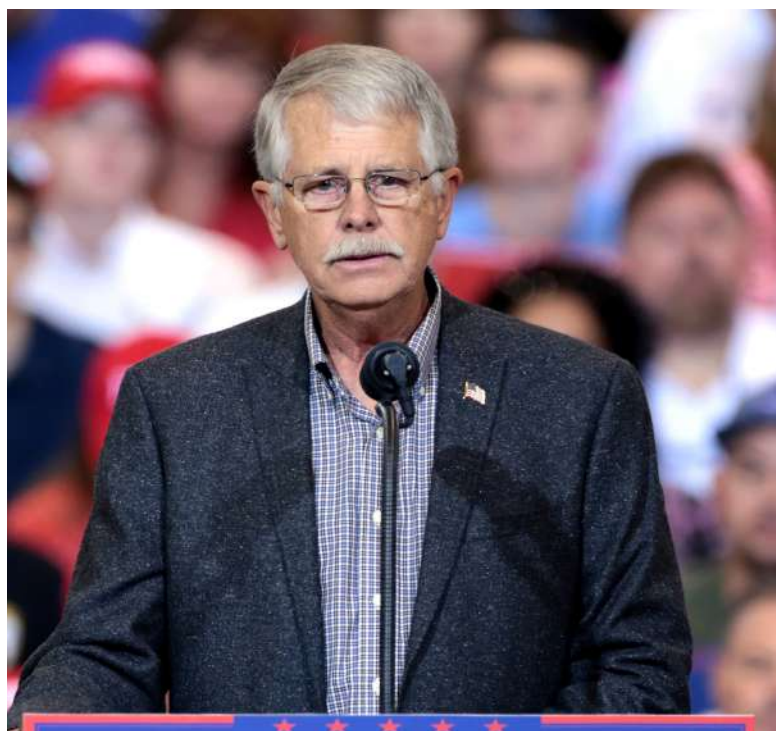
Alexandra Kotey, bývalý člen teroristické skupiny mediálně přezdívané 'The Beatles', se v září tohoto roku doznal ke všem bodům obvinění, které proti němu vznesl americký federální soud. Jde o první případ, ve kterém je člen tzv. Islámského státu souzen v USA. Kotey čelí doživotnímu trestu odnětí svobody, rozsudek by měl být vynesen v březnu příštího roku.

V roce 2020 byli v americké Virginii obviněni bojovníci tzv. Islámského státu (IS), Alexandra Kotey a El Shefee Elsheikh. Oba obvinění patřili do čtyřčlenné teroristické skupiny, která během syrské občanské války operovala na území Sýrie. Alexandra Kotey byl obviněn celkem z osmi bodů obžaloby, včetně únosů amerických občanů, spiknutí za účelem vraždy či materiální podpory teroristů, vedoucí k zabití amerických, britských a japonských občanů. Ačkoliv se v říjnu minulého roku oba členové skupiny vyjádřili, že se cítí být nevinní, Kotey v září tohoto roku přiznal vinu a obžalobě přislíbil, že bude spolupracovat.

Podle amerického ministerstva spravedlnosti Kotey sloužil mezi lety 2012 a 2015 jako bojovník IS a byl přímo zapojen v únosech amerických novinářů Jamese Foleyho a Stevena Sotloff, a humanitárních pracovníků Petera Kassiga a Kayly Muellerové. Podle obžaloby Kotey dohlížel na zajaté oběti a vystavoval je fyzickému a psychickému týrání, nebo je nutil sledovat popravy dalších unesených západních novinářů a pracovníků. Mezi další oběti Koteyho a ostatních členů skupiny patří tři britští a dva japoňští občané. Podle člena právního týmu obžaloby Raje Parekhiho čelil Kotey natolik nezvratným důkazům, že se sám rozhodl přiznat vinu a počítá s tím, že zbytek svého života stráví ve vězení.

Nechvalně proslulí teroristé s anglickým přízvukem

Čtyřčlenná teroristická skupina vstoupila do veřejného povědomí především v roce 2014, kdy její

Otec Kayly Muellerové, která byla unesena a později zabita IS [1]

členové prováděli stětí hlav západních novinářů a humanitárních pracovníků. Popravy byly zachyceny na videa, která byla tzv. Islámským státem zveřejněna na internetu. Nejznámějším členem skupiny byl Mohamed Emwazi, kterému se také přezdívalo „Jihadi John“, a který popravy prováděl. Emwazi byl v roce 2015 zabit v Sýrii leteckým útokem vedeným USA. Dalším členem 'The Beatles' byl Aine Lesley Davis, který byl v roce 2017 za příslušnost k teroristické skupině odsouzen v Turecku. Elsheikh a Kotey byli podle dokumentů obžaloby radikalizováni v Londýně, odkud se přesunuli bojovat do Sýrie. Všichni členové skupiny měli před odchodem do Sýrie britské občanství. To bylo oběma obžalovaným odebráno v roce 2018.

V roce 2018 byl zajat Kotey s Elsheikhem Syrskými demokratickými silami. Americká obžaloba v té době neměla dostatek důkazů pro zahájení soudního řízení, Kotey a Elsheikh byli proto umístěni do americké vazby v Iráku. Následně vyvstala otázka, zda budou členové skupiny souzeni v USA nebo ve Spojeném království. Po přijetí rozhodnutí, že bude soud probíhat v USA, začaly americké úřady úzce spolupracovat s britskými institucemi, které jim v roce 2020 poskytly důkazní materiály týkající se obou zatčených mužů. Téhož roku obvinilo USA Koteyho a Elsheikhema za únosy amerických

občanů v Sýrii a podílu na jejich zabití, a přesunulo obviněné z Iráku do USA.

Koteyho trestní proces jako americký úspěch

Podle americké obžaloby může být Kotey po patnácti letech strávených ve vězení v USA přesunut do vězení ve Spojeném království, a to díky tomu, že spolupracoval s obžalobou. Mezi unesené oběti obžalovaného navíc patřili tři britští občané. Kotey se účastnil únosů britských humanitárních pracovníků Alana Henninga a Davida Hainese, což vedlo k jejich zabití. Třetím Britem, který byl unesen Koteyem, je novinář John Cantlie, který je podle britské vlády stále držen v zajetí.

V soudní síni po slyšení s Alexandou Koteyem vyslovila matka zavražděného novináře Jamese Foleyho svou vděčnost vůči americkému ministerstvu spravedlnosti za výjimečnou obžalobu. Během slyšení se také vyjádřil člen právního týmu obžaloby Raj Parekh: „*Spravedlnost, férovost a lidskost, které se dostalo obžalovanému v USA, je v kontrastu s krutostí, nelidskostí a násilím, které propaguje teroristická skupina, k níž se hlásí. Dnes skrze hlasy a životy obětí promluvila spravedlnost, a jsou to právě tato slova, která budou rezonovat historií.*“

Alexanda Kotey přiznal vinu v případech únosů vedoucích k zabití amerických novinářů a humanitárních pracovníků [2]

Zdroje

- BBC News. 2018. Who were the Islamic State group 'Beatles' cell?: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-42993715>
- BBC News. 2020. Islamic State group 'Beatles' plead not guilty over US hostage deaths: <https://www.bbc.com/news/uk-54487370>
- BBC News. 2020. UK sends US evidence on Islamic State 'Beatles': <https://www.bbc.com/news/uk-54255869>
- BBC News. 2021. Islamic State 'Beatle' Alexandra Kotey pleads guilty over US hostage deaths: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-58427171>
- Department of Justice, The United States. 2020. ISIS Militants Charged With Deaths Of Americans In Syria: <https://www.justice.gov/opa/pr/isis-militants-charged-deaths-americans-syria>
- Department of Justice, The United States. 2021. ISIS Militant Pleads Guilty to Role in Deaths of Four Americans in Syria: <https://www.justice.gov/opa/pr/isis-militant-pleads-guilty-role-deaths-four-americans-syria>
- Insider. 2017. British man linked to ISIS executioner 'Jihadi John' convicted in Turkey: <https://www.businessinsider.com/ap-british-man-linked-to-jihadi-john-convicted-in-turkey-2017-5>
- Jackman, Tom; Weiner, Rachel. ISIS militant admits involvement in torture, killings of American hostages. The Washington Post. 2021: https://www.washingtonpost.com/local/legal-issues/islamic-state-hostage-plea/2021/09/02/669d2b2c-0b56-11ec-9781-07796ffb56fe_story.html
- Wintour, Patrick. British Isis hostage John Cantlie still alive, UK government says. The Guardian. 2019: <https://www.theguardian.com/world/2019/feb/05/british-isis-hostage-john-cantlie-still-alive-uk-government-says>

Fotografie

- [1] Carl Mueller, autor: Gage Skidmore, 29. října 2016, zdroj: Flickr, CC BY-SA 2.0, editace: ořez.
- [2] kayla is free at last, autor: Wes Dickinson, 22. února 2015, zdroj: Flickr, CC BY-NC 2.0, editace: ořez.

2) Evropský systém ochrany lidských práv

Vedoucí sekce: Monika Hanych a Hubert Smekal

Covid-19 a gender: jak pandemie ovlivnila pracovní trh a sladování pracovního se soukromým životem?

Eliška Hronová

Média v souvislosti s uzavřením škol a dalšími opatřeními často zmiňovala, že pandemie dopadá disproporčně více na ženy, kterým nezřídka přibyla vedle směny pracovní a zajištění chodu domácnosti i směna v podobě podpory dětí v online výuce. Na druhou stranu se ozývaly hlasy, že pro mnohé muže se jednalo o intenzivní lekci z péče o děti i domácnost, kterou předtím na vlastní kůži nepocítili. Jak hodnotí dopad covidu-19 na rovnost pohlaví Evropský institut pro rovnost žen a mužů ve své zprávě?

Nejvíce zasažená odvětví trhu práce

Důsledky covidové krize v podobě dočasného uzavření některých služeb a útlumu poptávky si vyžádaly propouštění v řadě odvětví trhu práce. Ženy jsou přitom nadprůměrně zastoupeny v oblastech, na které covid-19 dopadl ekonomicky nejintenzivněji. Mezi ně patří například ubytovací služby, gastro, služby v domácnosti či maloobchod. Ženy jsou navíc v uvedených odvětvích často zaměstnávány na částečné úvazky či na dobu určitou, a právě ty zpravidla dostaly od zaměstnavatele výpověď jako první. Velmi intenzivně tak ztráta zaměstnání zasáhla zejména ženy s nižším vzděláním či ženy migrantky ze států mimo EU, jejichž zaměstnanost klesla o tři procentní body na 50 %.

Ačkoli muži migranti přicházeli o práci také (pokles jejich zaměstnanosti představoval 3,7 %), během první vlny pandemie si jich zaměstnání stále udrželo 68 %. Nezaměstnanost dále významněji postihla mladší ženy, které v řadě evropských zemí nejsou na rozdíl od starších před ztrátou zaměstnání chráněny pracovněprávními předpisy. Když během léta 2020 došlo k mírnému oživení ekonomiky, práci si znovu spíše našli muži, jejichž zaměstnanost se zvýšila o 1,4 %, zatímco u nezaměstnaných žen došlo k nárůstu jen o 0,8 %.

Sladění pracovního se soukromým životem představovalo velkou zátěž [1]

Je home office opravdu výhra?

Během krize byla nucena i řada do té doby konzervativně smýšlejících zaměstnavatelů, například veřejných institucí, umožnit svým zaměstnancům, u nichž to povaha práce umožňovala, práci z domova neboli home office. Analýzy říkají, že práci vykonatelnou na dálku z domova zastávají více ženy než muži, což bezesporu řadě žen umožnilo zůstat aktivní v zaměstnání i během pandemie. Na druhou stranu práci z domova nelze bez dalšího vnímat jako postačující prostředek ke sladování práce, rodiny a soukromého života.

Ze zkušenosti s opakovanými lockdowny je třeba poukázat na rizika, která s sebou home office pro pracovníky nese. Práce z domova totiž může snadno ještě více prohloubit některé stereotypy týkající se genderových rolí, kdy žena zastává většinu domá-

cí práce i péče. Platí, že děti od práce vyrušují častěji své matky než otce, což matkám logicky znemožňuje se na práci plně koncentrovat a být efektivní. Hrozí rovněž, že dlouhodobá nepřítomnost, a tedy i neviditelnost, ženy v kanceláři a v pracovním kolektivu bude mít negativní dopady na možnosti jejího kariérního růstu. Z hlediska úsilí o dosažení rovnosti mezi muži a ženami na trhu práce by tak bylo nežádoucí, aby se home office stal feminizovanou alternativou práce v kanceláři.

Předpoklad pro práci na dálku

Evropská unie v reakci na zkušenosti s prací z domova zdůrazňuje, že pro podporu rovnosti žen a mužů za současného rozvoje práce na dálku je nezbytné zajistit kvalitní, přístupné, finančně dostupné a různorodé služby péče o děti i seniory. Bez zajištění těchto služeb hrozí, že intenzivnější potřeba hledání rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem bude na ženách a bude je na trhu práce opětovně znevýhodňovat.

Toto doporučení je zvláště velkou výzvou pro Českou republiku, kde jsou služby péče o nejmladší děti velmi nedostatkovou záležitostí. Evropská rada již v roce 2002 konstatovala, že zajištění péče o děti je základním předpokladem pro plnohodnotné zapojení žen na trhu práce. Stanovila proto tzv. barcelonské cíle požadující, aby možnost využívat kvalitní a dostupnou péči měla alespoň třetina dětí mladších 3 let a 90 % dětí ve věku 3 až 6 let. U prvního cíle zůstává ČR spolu s Polskem a Slovenskem stále na samém chvostu EU, neboť možnost navštěvovat jesle či jiná zařízení má stále méně než 10 % nejmladších dětí.

Nárůst neplacené práce

Nejen uzavření škol, ale i omezení dalších služeb péče o děti a seniory vedly k nárůstu neplacené práce. Přispělo k tomu rovněž omezení pohybu a „social-distancing“, jež mnoha rodinám znemožnilo využívat pomoci prarodičů, chův či různorodé placené výpomoci v domácnostech.

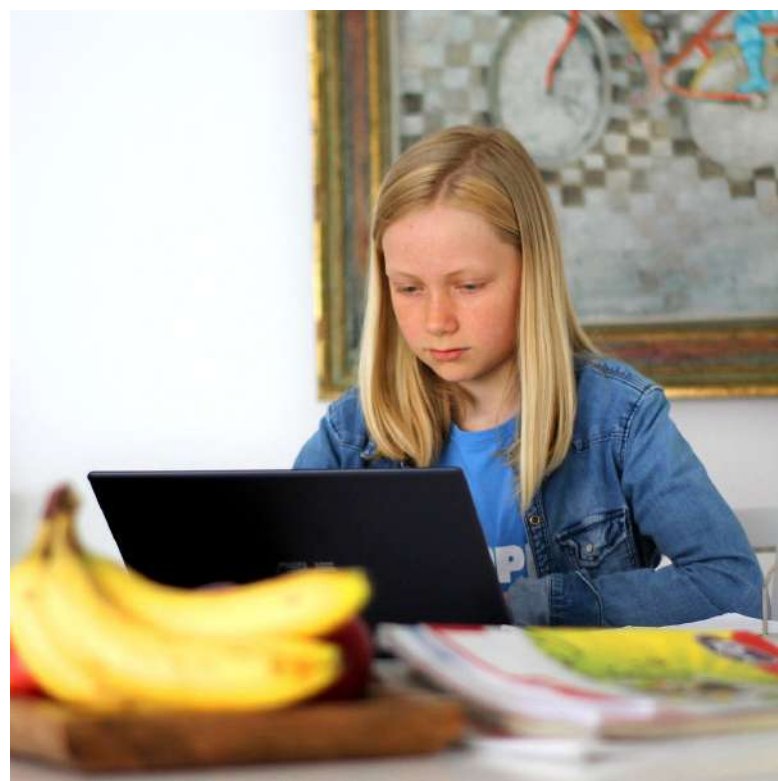
Zatímco množství neplacené práce spojené s péčí o děti a domácnost narostlo pro obě pohlaví, dopad na ženy byl citelnější. Ženy se péčí o děti věnovaly v průměru 62 hodin týdně oproti 36 hodinám u mužů. Péči o domácnost pak musely obětovat 23 hodin týdně, zatímco muži pouze 15 hodin.

Navzdory popsanému dopadu pandemie na možnosti sladování pracovního a rodinného života zejména pro ženy je překvapivé, že následná opatření reagující na důsledky pandemie byla přijímána pouze s motivací ekonomické obnovy. Pokud se obavy ohledně udržení rovnováhy mezi pracovním a osobním životem rodičů během krize objevily, vnímaly je rozhodující subjekty pouze jako sekundární problém a při hledání řešení se soustředily opět hlavně na ekonomické aspekty věci (např. jak uzavření služeb péče o děti ovlivní ekonomickou aktivitu rodičů spíše než jako otázku podpory rodičů v rovném dělení péče).

Absence žen v rozhodování o pandemii

Zvážíme-li výše popsaný intenzivní dopad situace na ženy, je paradoxní a neblahé zároveň, že ženy dostaly možnost se na rozhodování ohledně nouzových opatření i následných opatření a politik pro obnovu podílet jen velmi omezeně. Zpráva Evropského institutu pro rovnost žen a mužů uvádí, že v 85,2 % ze 115 posuzovaných specializovaných vnitrostátních orgánů řešících covid v 87 zemích včetně 17 států EU tvořili většinu členů muži. Lze snadno usuzovat, že to byla z části právě absence žen v těchto rozhodovacích orgánech, která se negativně podepsala na pojetí, délce trvání či dalších parametrech řady přijatých opatření, jež pak právě na ženy dopadala disproportčně více.

Distanční výuka během pandemie vyžadovala asistenci matek [2]

Příležitost ke změně

Evropská unie ve své výroční zprávě konstatuje, že již dle prvotních dat byly některé těžce vydobyté úspěchy v úsilí o dosažení rovnosti pohlaví kvůli pandemii ztraceny. I před covidem-19 platilo, že řada indikátorů genderové rovnosti v posledních letech stagnovala; a tam, kde došlo k pokroku, byl obvykle jen velmi malý. Genderové rozdíly přetrvávají v oblasti zaměstnanosti, neplacené práce i odměňování.

Evropská komise tak v reakci na krizi zdůrazňuje, že prožitou zkušenost je třeba vnímat jako příležitost ke změně a úsilí v boji o rovnost pohlaví ještě zintenzivnit. Pro Komisi představuje rovnost pohlaví jedno z aktuálně nejzásadnějších témat. Doufejme, že její výzvy k větší aktivitě vyslyší i jednotlivé členské státy a budou nejen ve svých národních plánech pro využití Fondu obnovy a odolnosti po pandemii, ale i dalších národních politikách myslet na zájmy a potřeby žen podstatně více a systematictěji. Přizvat ženy k jednacímu stolu pro to bude první a nezbytnou podmínkou.

Zdroje

Evropská komise. 2021 report on gender equality in the EU, 2021 (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/annual_report_ge_2021_printable_en_0.pdf).

Evropská komise. Report – Barcelona objectives, 8. května 2018, (https://ec.europa.eu/info/files/report-barcelona-objectives_en).

Evropský institut pro rovnost žen a mužů. Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic, 26. května 2021 (<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-and-socio-economic-impact-covid-19-pandemic>).

Rada Evropské unie. Council Conclusions on the Socio-Economic Impact of COVID-19 on Gender Equality, 14. června 2021 (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8884-2021-INIT/en/pdf>).

Fotografie

- [1] Covid-19 handmade face mask, autor: Olgierd (dogs, gear, equipment, etc., CC-only), 11. dubna 2020, zdroj: Flickr, CC BY 2.0, editace: ořez.
- [2] Distanční výuka během pandemie vyžadovala asistenci matek, autor: Muscat_Coach, 4. května 2020, zdroj: Pixabay, CC0, editace: ořez.
- [4] 23/10/2019 Encontro com empresários japoneses "Wise-men Group", autor: Palácio do Planalto, José Dias/PR, 22. října 2019, zdroj: Flickr, CC BY 2.0, editace: ořez.

Ženy byly z rozhodování o opatřeních často vylučovány [3]

Trestní postih za popírání genocidy: krok k usmíření, nebo k rozpadu Bosny a Hercegoviny?

Eliška Hůlová

Vysoký představitel pro Bosnu a Hercegovinu přijal změny trestního zákoníku, které by měly postihovat popírání genocidy a oslavování válečných zločinců. V poválečném usmířování jde o významný krok. Jaké jsou ale jeho šance na úspěch, když musel přijít „zvenčí“?

Rozpolcená společnost a složité politické uspořádání tří konstitutivních národů Bosňáků, Chorvatů a Srbů. Takovou Bosnu a Hercegovinu zanechala v roce 1995 Daytonská mírová dohoda. Ačkoliv tehdy ukončila válku, ke smíření národů bylo ještě daleko. Nalezení společné cesty k usmíření je přitom klíčové pro zachování míru a další rozvoj země. Překážkou ale je přetrvávající rétorika popírání zločinů z války. Pomoci by měla novela trestního zákoníku.

Nový trestný čin popírání genocidy

O změně trestního zákoníku rozhodl na konci července 2021, těsně před koncem svého funkčního období, Vysoký představitel pro Bosnu a Hercegovinu Valentin Inzko („Vysoký představitel“). Po více než deseti letech tak znovu využil tzv. bonnské pravomoci,[1] které má jakožto mezinárodní orgán dohlížející na provádění Daytonské mírové dohody k dispozici.

Nová úprava zavádí až pětileté trestní sazby za popírání genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů. Musí se však jednat o zločiny prokázané některým z mezinárodních či bosenských soudů a zároveň musí jít o vyjadřování podněcující nenávisť a násilí vůči osobám na základě jejich příslušnosti k etnické skupině, národnosti či podobného diskriminačního kritéria. Trestné je nově také jakékoliv oslavování odsouzených válečných zločinců.

Váleční zločinci nebo váleční hrdinové?

Přestože je zákon obecný a vztahuje se například i na popírání holokaustu, jeho hlavním cílem je zaměřit popírání zločinů z bosenské války, zejména

Vysoký představitel pro Bosnu a Hercegovinu
Valentin Inzko (vpravo) [1]

genocidy v Srebrenici. Byť byly tyto zločiny již několikrát soudně prokázány, řada politiků a veřejných institucí Republiky srbské, jedné ze dvou entit poválečného uspořádání Bosny, pokračuje v jejich systematickém popírání a velebení válečných zločinců. Množství veřejných míst tak nese po odsouzených pojmenování či je zdobí nástěnné malby s jejich vyobrazením.

Svou ulici má například tzv. bosenský řezník, Ratko Mladić, který byl za své činy koncem června Mezinárodním reziduálním mechanismem pro trestní tribunály definitivně odsouzen na doživotí (viz Bulletin červenec-srpen 2021, s. 15). Po Radovanu Karadžići, dalším z hlavních strůjců tehdejších zločinů, je zase pojmenována studentská kolej. Průzkum z roku 2018 ukazuje, že genocidu v Srebrenici popírá až 66 % bosenských Srbů a až 74 % dokonce vnímá Karadžiće jako válečného hrdinu.

Kam až může rozšiřující se kultura popírání genocidy vést? Podle desetistupňové škály varovných signálů genocidy je popírání její finální fází.[2] Bosna se však nachází ještě dál, na pomyslném jedenáctém stupni, který se vyznačuje právě oslavováním válečných zločinců a jejich činů.

V takových podmínkách je usmíření dotčených národů jen těžko představitelné. Nedostatek uznání a odpovědnosti nejenže vystavuje oběti dalšímu ponižování, ale brání celé společnosti překonat bolestnou minulost. Podle Inzka by situace mohla bez přijetí předmětných opatření naopak vyústit až v nový konflikt.

Může vést „cizí“ zákon k usmíření?

Zákonná úprava postihující popírání genocidy a dalších zločinů může nepochybně být důležitým a silným nástrojem pro zachování míru. Aby ale mohl být opravdu účinný, musel by přijít zevnitř státu. V takovém případě by jasně signalizoval vůli politických aktérů postavit se čelem minulosti a najít cestu pro společnou budoucnost. Jakékoliv dosavadní vnitrostátní snahy však pokaždé ztroskotaly na opozici bosenských Srbů.

Nový zákon proto v zemi vyvolává protichůdné reakce. Na jedné straně je vítán Bosňáky, na té druhé však vyvolává odpor bosenských Srbů. V reakci na zavedení změn trestního zákoníku přijala Republika srbská dokonce zákon o jejich neimplementování a zároveň zavedla až patnáctileté trestní sazby pro ty, kdo by bosenské Srby označovali za „genocidní“.

Jaké bude mít přijaté opatření skutečné dopady a zda se naplní slova Milorada Dodika, zástupce bosenských Srbů, o tom, že jde o „poslední hřebíček do rakve Bosny“, je v tuto chvíli otázkou. Zřejmě ale je, že ani po 26 letech od uzavření míru nejsou národy Bosny a Hercegoviny o moc blíže usmíření.

Mnozí bosenští Srbové podporují odsouzené válečné zločince [2]

Poznámky

- [1] Bonnská konference v roce 1997 rozšířila pravomoc Vysokého představitele o možnost přijímání závazných rozhodnutí, včetně vyhlašování a derogace zákonů či propouštění úředníků, kteří by narušovali provádění Daytonské mírové dohody.
- [2] Stupnice varovných signálů genocidy podle G. H. Stanton, která mapuje vznik a eskalaci genocidního násilí (více viz <https://www.genocidewatch.com/tenstages>).

Zdroje

- Al Jazeera, What are the 10 stages of genocide? [online]. 10. července 2020. (<https://www.aljazeera.com/amp/news/2020/7/10/what-are-the-10-stages-of-genocide>).
- Al Jazeera, Bosnian Serbs reject imposed ban on genocide denial [online]. 30. července 2021. (<https://www.aljazeera.com/news/2021/7/30/bosnian-serbs-reject-imposed-ban-on-genocide-denial>).
- Džaferović, N., Bosnian Streets and Squares Named After War Criminals [online]. Balkan Transitional Justice, 19. května 2020. (<https://balkaninsight.com/2020/05/19/bosnian-streets-and-squares-named-after-war-criminals/>).
- Pistan, C., Call it by its right name: Criminalizing genocide denial in Bosnia and Herzegovina [online]. Verfassungsblog, 23. srpna 2021. (<https://verfassungsblog.de/call-it-by-its-right-name>).
- Úřad Vysokého představitele pro Bosnu a Hercegovinu, High Representative Valentin Inzko introduced today amendment to the BH Criminal Code, 23. července 2021 [Tisková zpráva]. (<http://www.ohr.int/high-representative-valentin-inzko-introduced-today-amendment-to-the-bh-criminal-code/>).
- Úřad Vysokého představitele pro Bosnu a Hercegovinu, Rozhodnutí č. 26/21, Decision on Enacting the Law on Amendment to the Criminal Code of Bosnia and Herzegovina. (<http://www.ohr.int/hrs-decision-on-enacting-the-law-on-amendment-to-the-criminal-code-of-bosnia-and-herzegovina/>).

Fotografie

- [1] Representative and EU Special Representative for Bosnia and Herzegovina, autor: Foreign, Commonwealth & Development Office, 2. února 2012, zdroj: Flickr, CC BY 2.0, editace: ořez.
- [2] Sostenitori di Karadžić e Mladić, autor: Osservatorio Balcani Caucaso, 29. května 2011, zdroj: Flickr, CC BY-NC 2.0, editace: ořez.

Aktuality evropské sekce: září 2021

Barbora Bromová

SDEU: Na národnosti pachatele domácího násilí záleží

Začátkem září 2021 zveřejnil Soudní dvůr EU rozsudek ve věci C-930/19 État belge týkající se práva pobytu v případě domácího násilí. Příklad se zabývá situací Alžírana pod krycím jménem 'pan X', který odcestoval do Belgie za svou francouzskou manželkou a projevil zájem zachovat své odvozené právo pobytu v Belgii i po následném rozvodu manželství a odcestování bývalé partnerky zpět do rodné Francie s odvoláním na specifická pravidla týkající se obětí domácího násilí. Podle finálního rozsudku SDEU je relevantní, zda je pachatelem domácího násilí na osobě s občanstvím ve třetí zemi občan Unie či občan jakékoli třetí země. Případné rozdílné zacházení vyplývající z tohoto rozdílu podle Soudního dvora není v rozporu se zásadou rovnosti před zákonem stanovenou Listinou základních práv Evropské unie.

SDEU: Generální advokát Bobek varuje před dvojím obviněním

Generální advokát Michal Bobek se ve svém stanovisku zastal německé společnosti Nordzucker, která je druhým největším výrobcem cukru v Německu. Cukrovarný gigant byl poprvé obviněn a potrestán – v roce 2014, kdy německé antimonopolní autority odkryly důkazy o dohodě narušující hospodářskou soutěž mezi Nordzuckerem a vůbec největším evropským výrobcem cukru, společností Suedzucker. V současné době chtějí Nordzucker žalovat i rakouské antimonopolní úřady, které připomínají porušení národních protikartelních pravidel.

Podle generálního advokáta hrozí při rakouském antimonopolním procesu, se kterým se právě Nordzucker potýká, protiprávní dvojité stíhání pro tutéž věc a porušení právního principu *ne bis in idem*. Oproti podobnému případu, který se k SDEU dostal z Belgie, jde o stíhání jediného přestupku, který je definován ve stejném čase i geografickém rozmezí. Podle Bobka tak vyvstává jasný test, který se soustředí primárně na identitu stíhaného, relevantní fakta a právní zájem, který má právní spor schrá-

Ursula von der Leyenová při proslovu o stavu Unie 2020 [1]

nit. Pokud se dají tato tři kritéria definovat stejně v obou případech, udělení dalších pokut a trestů je protiprávní. Vše ale záleží na tom, jestli se soudci rozhodnou stejně jako generální advokát Bobek. Finální rozsudek se očekává v rozmezí měsíců.

EU: Komise plánuje zákaz produktů vyrobených nucenou prací

Evropští zákonodárci se po pandemické odmlce znovu vydali na tradiční pouť z Bruselu do Štrasburku, tentokrát za účelem vyslechnutí projevu o stavu Evropské unie, který každoročně přednáší president(ka) Komise. Letos se Ursula von der Leyenová soustředila hned na několik hlavních témat včetně zdravotnictví, technologií i zahraničních vztahů.

Pro zastánce lidskoprávních hodnot na mezinárodní scéně byl zajímavý její slib, že Komise v blízké

budoucnosti navrhne zákaz produktů, u kterých se prokáže, že byly vyrobeny pomocí nucené práce, dětské práce či za podmínek moderního otroctví. Návrh je jasně mířený na pracovní tábory v čínské provincii Sin-ťiang, ve kterých centrální čínská vláda shromažďuje příslušníky ujgurské menšiny a nutí je k práci v nelidských podmínkách. Mohl by ale zasáhnout i jiné země a odvětví. Evropský parlament ve své zprávě v tomto kontextu zmiňuje například dětskou práci při výrobě kakaa či nelidské pracovní podmínky při zpracovávání bavlny.

ESLP: Neoprávněná diskriminace polské matky kvůli vztahu s jinou ženou

V nedávném případě před Evropským soudem pro lidská práva figurovala paní X., které po rozpadu manželství s bývalým manželem svěčil soud péči o děti v rámci standardního rozvodového procesu. Po nějaké době však její bývalý manžel uspěl s požadavkem o svěření dětí do vlastní péče. Paní X. toto soudní rozhodnutí napadla kvůli podezření, že polské soudy rozhodovaly diskriminačně s přihlédnutím k její sexuální orientaci i ke vztahu, který udržovala s jinou ženou.

Její argument před Evropským soudem pro lidská práva spočíval ve spojení článků 14 a 8, a spoléhal tedy na zákaz diskriminace spolu s právem na respektování soukromého a rodinného života. Soud v jejím případě porušení právě těchto dvou článků nakonec shledal: během procesu u polských soudů byly zmínky o sexuální orientaci paní X. i jejím stejnopohlavním vztahu velmi časté, a zapříčinily

tedy rozdílné zacházení oproti jiným rodičům, kteří před soudy žádají o svěření svých dětí do péče.

Zdroje

Zamfir, I., Ban on Import of Goods Produced Using Modern Slavery and Forced Labour, Including that of Children [online]. Legislative train, 20. listopad 2019 (<https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-europe-as-a-stronger-global-actor/file-ban-on-import-of-goods-produced-using-modern-forms-of-slavery>).

Advokátní deník, Soudní dvůr EU k právu pobytu v případě domácího násilí [online]. Advokátní deník, 3. září 2021 (<https://advokatnidenik.cz/2021/09/03/soudni-dvur-eu-k-pravu-pobytu-v-pripade-domaciho-nasili/>).

Yun Chee, F., EU court adviser backs Germany's Nordzucker over double jeopardy risk in antitrust cases [online]. Reuters, 2. září 2021 (<https://www.reuters.com/world/europe/eu-court-adviser-backs-germanys-nordzucker-over-double-jeopardy-risk-antitrust-2021-09-02/>).

Soudní dvůr Evropské unie, Advocate General Bobek proposes a unified test for the protection against double jeopardy (ne bis in idem) under the EU Charter of Fundamental Rights [online]. Press Release No 153/21, 2. září 2021 (<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-09/cp210153en.pdf>).

Evropský soud pro lidská práva, Discrimination in custody case based on mother's relationship with another woman [online]. Press Release No 274, 16. září 2021 (<http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-7118875-9643794>).

Fotografie

[1] State of the EU MEPs debate measures to improve Europe (50349453772), autor: European Parliament from EU, Gabor Kovacs, 16. září 2020, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0, editace: ořez.

[2] Zuckerfabrik Nordzucker in Clauen (Hohenhameln) IMG 5085, autor: Losch, I.schmiegel, 2. března 2013, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0, editace: ořez.

Cukrovarnická společnost Nordzucker se zapletla do sporu s antimonopolními úřady [2]

3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Editace článků sekce: Nela Černota

Energetická krize v Brazílii se nadále prohlubuje

Aneta Navrátilová

Brazílie se dlouhodobě potýká s energetickou krizí způsobenou dlouhým obdobím sucha. Ke konci letošního léta tamější Ministerstvo pro energetiku informovalo, že je situace horší, než se původně očekávalo. Ceny energií rostou.

Závislost na vodní energii

V Brazílii tvoří vodní energie až dvě třetiny veškeré vyprodukované a spotřebované energie. Po Číně a Kanadě je Brazílie třetím největším výrobcem vodní energie na světě. V roce 2019 dosáhla celková výroba elektřiny v zemi 170 tisíc megawattů, z toho 75 procent pocházelo z obnovitelných zdrojů včetně vodních elektráren. Právě brazilské vodní elektrárny patří k největším na světě.

Problémem jsou ale aktuální dlouhá období sucha, která zemi sužují. V průběhu letošního léta se situace dokonce zhoršila, v období dešťů totiž téměř nepršelo. Klíčové zásobárny vody a přehrady jsou téměř na rekordních minimech. Ukazuje se, že jsou naplněny méně než z jedné čtvrtiny. Tato skutečnost je pro zemi a jejich 213 milionů obyvatel alarmující.

Vládní reakce na energetickou krizi

Brazilský ministr pro energetiku Bento Albuquerque koncem letošního léta varoval před stále se zhoršující situací v důsledku dlouhého období sucha. Ve svém televizním výstupu informoval obyvatele, že zásoby vody v zemi klesly na nejnižší úroveň za posledních 91 let. V reakci na to ministr pobídl ke snížení spotřeby energie napříč celou zemí.

Vláda následně zvýšila ceny elektřiny o průměrných 7 procent. K tomuto kroku se rozhodla proto, aby lidé se spotřebou energií opravdu šetřili a částečně také, aby se dokázaly pokrýt náklady na nové elektrárny a samotný dovoz energie.

Vodní rezervoár v brazilském státě Pernambuco [1]

Sucho mimo jiné také kriticky ohrožuje brazilský zemědělský sektor. Předpokládá se například, že v této sezóně klesne produkce kávy až o 20–30 procent. Produkce brazilské kávy přitom tvoří zhruba třetinu veškeré světové kávové produkce. Ohroženy jsou také základní produkty jako kukuřice, cukrová třtina, pomeranče a černé fazole, jejichž cena nejspíš rovněž poroste.

Výhled do budoucna

Prognózy do budoucna nejsou pro hladiny brazilských vod příliš optimistické. Kritický stav potvrzuje mimo jiné i Národní agentura pro vodu a hygienu, která počítá s “kritickým nedostatkem vodních zdrojů”, a to nejméně do listopadu. I podle slov provozovatele elektrické sítě ONS (Provozovatel národní elektrizační soustavy) se hladiny brazilských vod v nadcházejícím podzimním období zvedat nebudou.

S cílem předejít úplným výpadkům energie přidala Brazílie do své energetické sítě novou elektrárnu na biomasu, tři fotovoltaické generátory a čtyři větrné farmy.

Země se aktuálně potýká s vysokou nezaměstnaností a rostoucí inflací, která v červenci dosáhla meziročně téměř 9 procent. Současná brazilská vláda si uvědomuje skutečnost, že opatření spojená se zvyšováním cen elektřiny se mezi obyvateli nesetkávají s velkou popularitou. Vláda v čele s prezidentem Jairem Bolsonaro, jejíž podpora klesla už v důsledku zavedení protikoronavirových opatření, se bude v polovině roku 2022 ucházet o znovuzvolení. Je možné, že kombinace vládních opatření zavedených v reakci na koronavirovou, klimatickou a energetickou krizi bude stát současnou brazilskou vládu budoucí účast na vedení země.

Zdroje

Aljazeera. Brazil warns of energy crisis with record drought (1. září 2021). <https://www.aljazeera.com/economy/2021/9/1/brazil-warns-of-energy-crisis-with-record-drought>

Období sucha v Brazílii v roce 2016 [2]

Brandimarte, Walter a Freitas Jr, Gerson. Brazil's Worst Water Crisis in 91 Years Threatens Power Supplies (28. května 2021). <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-05-28/brazil-s-worst-water-crisis-in-91-years-threatens-power-supplies>

France 24. Drought squeezes Brazil's electricity supply (3. září). <https://www.france24.com/en/live-news/20210903-drought-squeezes-brazil-s-electricity-supply>

iRozhlas. Sucho i stavba přehrad. V Brazílii za 30 let ubyla rozloha sladkovodních ploch velká jako Belgie (24. srpna 2021). https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/priroda/brazilie-pantanal-amazonie-rio-de-janeira_2108240726_pj

Nasa Earth Observatory. Brazil Battered by Drought (17. června 2021). <https://earthobservatory.nasa.gov/images/148468/brazil-battered-by-drought>

Reuters. Brazil minister warns of deeper energy crisis amid worsening drought (1. září 2021). <https://www.reuters.com/world/americas/brazil-minister-warns-deeper-energy-crisis-amid-worsening-drought-2021-08-31/>

Fotky

[1] Water reservoir in Recife city, Pernambuco State, Brazil, autor: Wilfredor, 23. prosince 2016, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0, editace: ořez.

[2] Období sucha v Brazílii v roce 2016. AcudeDoCedro1 autor: Euclides Gabriel Brito Medeiros, 17. září 2016, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.

Kuba: Občanská nespokojenost vyústila v protivládní protesty

Kristýna Žábojníková

Kuba zažila nejrozsáhlejší protesty od roku 1959. Během jednoho dne protestovalo proti vládě tisíce osob napříč celou zemí. Následovalo omezení internetu, zatýkání a nová legislativa. Prezident Kuby Miguel Díaz Canel ze současné situace viní americké sankce a pandemii.

Ekonomická situace

Největší protesty za poslední dekády – tak jsou označovány události z posledních měsíců. Jedná se o vyústění špatné ekonomické a sociální situace. Kuba se nachází v období největší ekonomické krize, do které směřovala již mnoho let nastavením komunistického režimu. Již tak kritická situace se ještě více zhoršila kvůli pandemii COVID-19 a jejímu vlivu na ekonomiku země, která klesla nejméně o jedenáct procent. Svoji část viny na poklesu ekonomiky nese i špatné načasování měnové reformy za účelem sloučení dvou měn, což vedlo ke vzniku nelegálního trhu a prudkého zvýšení cen zboží.

K současnému stavu zásadně přispěla skutečnost, že v důsledku pandemie byl pozastaven turismus, jeden z největších příjmů země. Tisíce osob si nejsou schopny zajistit nezbytné potraviny, zdravotní potřeby či léky. Za vypuknutím protestů stála také nespokojenost občanů s nedostatečným vypořádáním se s nastupující pandemií a jejími dopady. Občanská společnost tak v reakci na zhoršující se situaci uspořádala protest, jenž se během jednoho dne rozšířil přes celou zemi.

Červencové protesty

V neděli 11. července ve městě San Antonio de los Banos v provincii Artemisa vypukly protesty proti současné vládě. Protestující požadovali odstoupení současného prezidenta, svobodu a změnu politické situace v zemi. Postupným šířením videí na sociálních sítích se k protestujícím přidala další města, až se během jednoho dne rozšířily od Havany po Santiago de Cuba.

Prezident Kuby Miguel Díaz-Canel [1]

Protesty, jež probíhaly poměrně pokojně, byly státem tvrdě potlačeny. Prezident Miguel Díaz-Canel vyzval stoupence vlády, aby zasáhli proti demonstrantům a vyšli do ulic. V reakci na rozsáhlé sdílení videí protestujících bylo omezeno internetové připojení a došlo k zatýkání stovek lidí. Nevládní organizace Cubalex zaznamenala až kolem 800 zatčených.

Pár desítek osob již bylo odsouzeno, několik jich na soud ještě čeká a u některých příbuzní netuší, ve kterém vězení se nachází. Přičemž některým zatčeným není zajištěno právo na obhajobu. Odsouzení využívá stát jako odstrašující případ pro další protestující. K propuštění zatčených osob vyzvala i Amnesty International. Kromě zatýkání a omezení připojení začala vláda šířit i dezinformace o původním záměru protestů. Tvrdí, že jsou protestující ovlivněni zahraničními mocnostmi.

Role USA

Vztahy mezi USA a Kubou jsou dlouhodobě vypjaté i kvůli ekonomickým sankcím, které Američané

uvalili již v roce 1962. Právě ty spolu s pandemií viní prezident Kuby z nedostatku základních potřeb a špatné ekonomické situace. Negativní vliv sankcí je častým předmětem diskuze i na půdě OSN. Rezoluce vyzývající k jejich ukončení je opakovaně projednávána a každoročně přijatá již od roku 1992.

Zrušení sankcí se však nejeví jako pravděpodobný krok v blízké budoucnosti. Americký prezident Joe Biden v reakci na vlnu protestů podpořil ve svém projevu kubánský lid ve shromažďovacím právu, uvalil sankce na další osoby mimo jiné obviněné ze porušování lidských práv, a to konkrétně v tomto případě na ministra obrany a na jednotku zvláštních sil ministerstva vnitra. Zmínil také nutnost zajištění přístupu k internetu. Ve hře je také navýšení počtu zaměstnanců na místní ambasádě.

Další vývoj

Protesty, jež měly velký význam pro občanskou společnost, ačkoli trvaly pouze jeden den, podnítily vydání nové právní legislativy upravující používání sociálních médií. Vláda tvrdí, že cílí na zamezení úniku osobních dat, ochranu občanů před kyberločinem a na ochranu státu před fake news.

Podporu protestujícím v jejich shromažďovacím právu kromě Bidena vyjádřila také Evropská unie či Kubánci žijící v zahraničí. Silná podpora protestujících se jeví jako nezbytná pro budoucí zlepšení současné situace.

Zdroje

Amnesty. Cuba: Amnesty International names prisoners of conscience amidst crackdown on protesters. 19. srpna 2021 (<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/08/cuba-amnesty-international-names-prisoners-of-conscience/>).

BBC. Cuba protests: Thousands rally against government as economy struggles. 12. července 2021 (<https://www.bbc.com/news/world-latin-america-57799852>).

BBC. Cuba tightens control of internet after protests. 18. srpna 2021 (<https://www.bbc.com/news/world-latin-america-58255554>).

BBC. US slaps sanctions on Cuban officials after protest crackdown. 22. červenec 2021 (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-57935558>).

Bruguera, Tania. 'There's No Turning Back': A Cuban Dissident on What's Really Happening in Cuba. Politico. 21. července 2021 (<https://www.politico.com/news/magazine/2021/07/21/cuba-protests-tania-bruguera-500421>).

Frank Marc, Marsh Sarah. Cuba sees biggest protests for decades as pandemic adds to woes. Reuters. 12. července 2021 (<https://www.reuters.com/world/americas/street-protests-break-out-cuba-2021-07-11/>).

Marczak Jason, Mowla Wazim. Cuba's protests have ebbed. But the forces that fueled them are as powerful as ever. Atlantic Council. 11. srpna 2021 (<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/cubas-protests-have-ebbed-but-the-forces-that-fueled-them-are-as-powerful-as-ever/>).

Marsh, Sarah. One month after Cuba protests, hundreds remain behind bars. Reuters. 12. srpna 2021 (<https://www.reuters.com/world/americas/one-month-after-cuba-protests-hundreds-remain-behind-bars-2021-08-12/>).

Nicoll, Ruairidh. Why Cubans took to the streets in all-but-unheard-of protests. Al Jazeera. 12. července 2021 (<https://www.aljazeera.com/news/2021/7/12/why-cubans-took-to-streets-in-all-but-unheard-of-protests>).

UN News. UN General Assembly calls for US to end Cuba embargo for 29th consecutive year. 23. června (<https://news.un.org/en/story/2021/06/1094612>).

Fotografie

[1] Miguel Díaz-Canel 2019, autor: The Presidential Press and Information Office's of Azerbaijan, 25. října 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 4.0, editace: ořez.

[2] 2021 Cuban government protest in Naples Florida, autor: P,TO 19104, 13. července 2021, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0, editace: ořez.

Solidární protesty na Floridě [2]

Salvador: ohrožení nezávislosti soudní moci

Iva Turanová

Salvadorský prezident Nayib Bukele dále upevňuje svou pozici. Zisk většiny v zákonodárném sboru, výměna soudců na Nejvyšším soudu a přijetí zákona, v jehož důsledku půjde do důchodu přes 200 soudců – to vše jsou změny, které ohrožují nezávislost soudní moci v Salvadoru.

Na konci srpna byly Legislativním shromážděním v Salvadoru schváleny dva zákony, které vedou k odchodu do důchodu soudců a státních zástupců, kteří dosáhli 60 let. Předpokládá se, že se tato změna dotkne přes 200 soudců z nyníšších 700. Více než čtvrtina soudců tak může být nahrazena soudci, které vybere Nejvyšší soud.

Soudci Nejvyššího soudu však byli nedávno dosažení Legislativním shromážděním, v němž má většinu křesel strana salvadorského prezidenta Nayiba Bukeleho. V důsledku toho dochází k přijímání opatření, která ohrožují nezávislost jak soudní moci, tak státních zástupců. Stanovení věkové hranice u nově přijímaných zákonů tak umožňuje vládě kontrolovat velký počet soudců na nižších soudech a státních zástupců na státních zastupitelstvích. Změna se dotkne všech soudců, kromě soudců Nejvyššího soudu.

Změna zákona

Hranice věku, kdy měl soudce odejít do důchodu, nebyla v minulosti pevně stanovena. Platilo, že soudci odcházeli po 35 letech výkonu funkce. Dle nového zákona lze v případě nutnosti funkční období soudců starších 60 let prodloužit z důvodu potřeby či jejich speciálního zaměření.

Stejně tak může nejvyšší státní zástupce prodloužit funkční období státních zástupců starších 60 let v případech jejich speciálního zaměření, případně když prodloužení uzná za vhodné. Vágní ustanovení však spíše přispívají k obavám, že taková prodloužení budou umožněna právě v případě soudců, kteří jsou věrní vládě. Je možné, že soudcům, kteří jsou považováni za nezávislé, prodloužení výkonu jejich funkce umožněno nebude.

Salvadorský prezident Nayib Bukele [1]

Prezident Nayib Bukele

Prezident Nayib Bukele je ve své funkci od roku 2019. Od té doby soustavně útočí na demokratické instituce v zemi. Měl rovněž opakované neshody s Nejvyšším soudem a Nejvyšším státním zastupitelstvím. V době koronavirové krize veřejně zpochybňoval rozhodnutí Ústavní komory Nejvyššího soudu, Legislativní shromáždění pak ústavní soudce obviňovalo z bojkotu vládní strategie proti koronavirové pandemii. Během prezidentova působení dochází i k zastrašování aktivistů a novinářů.

Prezidentova strana Nuevas Ideas získala letos v únoru dvě třetiny křesel v Legislativním shromáždění. Je to poprvé za třicet let, kdy v zákonodárném sboru získala většinu právě prezidentova strana. Jeden z prvních kroků, který noví poslanci učinili, bylo nahrazení soudců Ústavní komory Nejvyššího soudu. Dále došlo k výměně nejvyššího státního zástupce.

Po netransparentním výběrovém řízení bylo koncem června nahrazeno pět soudců Nejvyššího soudu. Soudci, kterých se opatření dotklo, označili takový krok za neústavní a za útok na demokracii. Své místo museli opustit ihned a nově jmenované

soudce doprovázela na jejich nová místa policejní eskorta.

Ohrožení nezávislosti soudní moci

Dle mezinárodních lidskoprávních standardů by Salvador měl zachovat nezávislost a nestrannost soudní moci. Ta je zakotvena v Základních zásadách OSN o nezávislosti soudní moci stejně jako ve Všeobecné chartě soudce přijaté Mezinárodní asociací soudců a Statutu Iberoamerického soudce. V těchto instrumentech je založen požadavek na striktní oddělení soudní moci od výkonné, odstranění nátlaku vyvíjeného na soudce v důsledku kterého by měli strach z opravdu nezávislého a nestranného rozhodování.

Stanovení věku odchodu do důchodu je všeobecně na uvážení jednotlivých vlád států. Pokud se ale ustanoví nově, pak dle výše zmíněné charty nemá působit retroaktivně. Obdobně se v minulosti vyjádřil i zvláštní zpravodaj OSN pro nezávislost soudců a právníků.

Prezidentův mandát je vykonáván po dobu pěti let a dle ústavy nesmí kandidovat znovu. Ústava totiž zakazuje kandidovat takovým uchazečům, kteří byli prezidentem během posledních šesti měsíců před začátkem prezidentského nového funkčního období. V září však Ústavní komora salvadorského Nejvyššího soudu nakázala Nejvyššímu volebnímu tribu-

nálu tento zákaz zrušit. Dle opozice, lidskoprávních organizací i USA je takový krok neústavní. Bukele, ačkoliv zatím neoznámil opětovnou kandidaturu, by tak ve funkci mohl strávit dalších pět let.

Zdroje

- Amnesty International. El Salvador: Human rights in danger. (2. května 2021)
<https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2021/05/el-salvador-los-derechos-humanos-estan-en-peligro>
- Amnesty International. Nayib Bukele's recipe for limiting the exercise of human rights. (19. července 2021)
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/07/receta-nayib-bukele-para-limitar-ejercicio-derechos-humanos>
- Die Welt. El Salvador lawmakers sack top prosecutor, Supreme Court judges. (2. května 2021)
<https://www.dw.com/en/el-salvador-lawmakers-sack-top-prosecutor-supreme-court-judges/a-57406228>
- Die Welt. US slams El Salvador's presidential reelection decision. (5. září 2021)
<https://www.dw.com/en/us-slams-el-salvadors-presidential-reelection-decision/a-59088499>
- Human Rights Watch. El Salvador: New Laws Threaten Judicial Independence. (2. září 2021)
<https://www.hrw.org/news/2021/09/02/el-salvador-new-laws-threaten-judicial-independence>

Fotografie

- [1] Presidente Bukele, autor: AndreX, 3. června 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0, editace: ořez.
- [2] El Salvador Flag, autor: Professorsolo2015, 27. května 1912, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0, editace: ořez.

Vlajka Salvadoru [2]

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce: Lucie Nechvátalová a Pavel Doubek

COVID-19 a jeho dopady: Zasedání Výboru proti mučení Rady vlády pro lidská práva

Nikola Sedláková

V červnu zasedal Výbor proti mučení Rady vlády pro lidská práva. Diskutována byla především současná situace ve věznicích v souvislosti s pandemií COVID-19. V důsledku stále probíhající pandemie koronaviru totiž muselo být ve věznicích zavedeno mnoho restriktivních opatření. Jaké dopady má pandemie koronaviru na život ve věznicích? A jaká další témata výbor řešil?

Výbor proti mučení Rady vlády ČR pro lidská práva (dále jen „výbor“) působí v oblasti ochrany osob proti mučení a jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení a trestání. Výbor je stálým orgánem Rady vlády pro lidská práva. Dává Radě podněty ke zvýšení úrovně stavu a dodržování lidských práv v České republice, podílí se na vypracovávání zpráv pro kontrolní mechanismy mezinárodních smluv nebo zpracovává pro Radu návrhy dílčích a systémových opatření pro zlepšení dodržování stavu lidských práv a plní další úkoly uložené Radou. Výbor je složen ze zástupců státních orgánů, občanské a odborné veřejnosti a akademické obce.[1]

Návštěvy ve věznicích

Mezi problematiku opatření patří zejména zákaz či omezování návštěv ve věznicích. Ministerstvo zdravotnictví vydalo s účinností ode dne 12. dubna 2021 mimořádné opatření s tím, že návštěvu mohou v jeden čas konat nejvýše dvě osoby, což je velkou komplikací pro rodiny s více než jedním dítětem. Návštěva navíc musí probíhat bezkontaktně, tedy za podmínek dodržování dvoumetrového rozestupu, použití ochranného prostředku dýchacích cest a při dodržení dalších stanovených režimových opatření.

Touto problematikou se již delší dobu zabývá také Výbor pro práva dítěte, neboť možnost kontaktních návštěv je klíčová pro vztah dětí s uvězněnými rodiči. Vzhledem k tomu, že tato omezení již přes

Ruzyňská věznice [1]

rok znemožňují návštěvy v „normálním (lidském)“ režimu, vězeňská služba a ministerstvo zdravotnictví přislíbilo rozvolnění. To spočívá ve zrušení opatření omezující počet návštěvníků ve věznicích a odstranění plexiskel, jež zabraňují kontaktu mezi rodiči a dětmi. V neposlední řadě byla zmíněna důležitost vytvoření vhodnějších podmínek pro děti v návštěvních místnostech.

Odlišná míra proočkovanosti ve věznicích

Výbor na zasedání dále poukázal na značné rozdíly proočkovanosti v jednotlivých věznicích. Vězněné osoby by měly patřit do prioritně očkováných skupin obyvatelstva, avšak situaci komplikuje řada nepříznivých okolností. Míra proočkovanosti se liší nejen v rámci republiky, ale i v rámci jednotlivých krajů. To je zapříčiněno zejména tím, že

o tom, kam budou vakcíny zasílány, rozhodují krajští koordinátoři. Ti mají často rozdílné názory na to, kam vakcíny posílat, a proto mohou jednotlivé kraje obdržet jiné množství dávek vakcín.

V tomto případě by bylo adekvátním řešením, kdyby Vězeňská služba disponovala možností naočkovat příslušníky i vězně sama. Proces očkování by tak byl rychlejší, efektivnější a zároveň by byla zachována rovnoměrnost. Ministerstvo zdravotnictví však tomuto požadavku nevyhovělo.

Dalším problémem je poměrně vysoká míra odmítání očkování ze strany vězňů. Příčinou může být nedostatečná informovanost a osvěta, v čemž se však věznice zásadně neliší od zbytku populace. Členové výboru upozornili, že v očkování stále vládne chaos a původní termíny dodání vakcín nejsou dodržovány.

Incident v Teplicích aneb „český Floyd“?

Kromě opatření souvisejících s koronavirem se na červnovém zasedání výboru řešila také mediálně známý policejní zákrok v Teplicích, při němž zemřela zadržená osoba. Hlavním tématem debaty byla problematika zásahu proti lidem, kteří jsou intoxikováni či v jiném psychotickém stavu a jednají agresivně. Jak mají v takovém případě jednat bezpečnostní složky?

Členové výboru uvedli, že nelze uplatňovat jednotný vzor na to, jak mají policisté v obdobných situacích postupovat a jaké donucovací prostředky mají používat. Každý policista posuzuje situace individuálně, neboť okolnosti se vždy různí, vyšetřuje se celek více informací, nikoliv pouze zákrok. Při posuzování podobných sporů je proto důležitým prvkem objektivita a nestrannost. Většina odborníků se též shodne na tom, že k případům intoxikovaných osob by měla být volána jak policie, tak záchranná služba.

Usnesení výboru

Výbor přijal celkem tři usnesení. První usnesení bylo adresováno Ministerstvu zdravotnictví, v němž žádá o zrušení mimořádného opatření limitující počet osob, které mohou navštěvovat vězněné osoby. Dále požadoval po vězeňské službě, aby po zrušení výše zmíněného opatření byla ve věznicích odstra-

něna ochranná plexiskla, což zamezí nežádoucímu oddělení dítěte od rodiče.

Druhé usnesení se týkalo problematiky proočkovanosti ve věznicích. Výbor apeloval na vězeňskou službu, aby ve věznicích, kde je proočkovanost nižší než 50 %, došlo co nejdříve k nápravě.

Třetí usnesení se vztahovalo k incidentu v Teplicích. Výbor vyzývá příslušné instituce k úplnému, nezávislému a nestrannému vyšetření celé události.

Poznámky

[1] Viz Bulletin říjen 2020, s. 26.

Zdroje

Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví - omezení návštěv ve věznicích ze dne 6. dubna 2021 <https://www.mzcr.cz/mimoradne-opatreni-omezeni-navstev-ve-veznicich-s-ucinnosti-od-12-4-2021-do-odvolani/>.

Usnesení Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání ze dne 28. června 2021 (<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rp/vybory/proti-muceni-a-nelidskemu-zachazeni/ze-zasedani-vyboru/zasedani-vyboru-28-6-2021--usneseni-189809/>).

Výbor proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání (<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rp/vybory/proti-muceni-a-nelidskemu-zachazeni/uvod-33071/>).

Zápis ze zasedání Výboru proti mučení ze dne 28. června 2021 (<https://www.centrumlidskaprava.cz/covid-19-ve-veznicich-zasedani-vyboru-proti-muceni-rady-vlady-cr-pro-lidska-prava>).

Fotografie

[1] Ruzyně-věznice, autor: Honza Groh (Jagro), 19. ledna 2009, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 3.0, editace: ořez.

[2] Garden of Straka Academy, Prague Malá Strana, autor: Czech Wikipedia user Packa, 25. října 2008, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0, editace: ořez.

Budova Úřadu vlády ČR [2]

Právo na zbraň: symbol, výkřik do tmy, nebo možné nebezpečí?

Tereza Kuklová

Dne 1. října 2021 nabyla účinnosti kontroverzní novela Listiny základních práv a svobod. Nově je ústavně zaručeno právo bránit svůj život či život jiného člověka i se zbraní, a to za podmínek, které stanoví zákon. Jaký význam má zakotvení tzv. práva na zbraň v ústavním pořádku České republiky?

Senátní návrh novely Listiny základních práv a svobod od počátku doprovázely rozporuplné reakce. Listina byla totiž v minulosti novelizována pouze jedenkrát, a to když v roce 1998 došlo k prodloužení lhůty pro policejní zadržení bez souhlasu soudu z 24 na 48 hodin.

Symbolické povýšení práva na obranu

Důvodová zpráva k novele upozorňuje na skutečnost, že právo na obranu bylo doposud obsaženo pouze na zákonné úrovni. Podle jednoho z předkladatelů návrhu, senátora Martina Červíčka, má novela především symbolický význam, neboť zdůrazňuje důležitost práva na život jakožto nejzákladnějšího práva, bez něhož nemohou být ostatní práva člověka naplněna.

Ačkoli předkladatelé připouští, že území České republiky lze z dlouhodobého hlediska považovat za relativně bezpečné, k určitému násilí zde přece jenom dochází. Ústavní zakotvení práva na zbraň tak posiluje vědomí o tom, že každý má právo bojovat o svůj život, a to i se zbraní v ruce.

Hlavním cílem novely je ovšem podle důvodové zprávy pouze ústavní zakotvení práva na obranu a nikoli „zbraňová regulace“. Obrana se zbraní má představovat pouze jednu z možných reakcí na útok.

Zbraní přitom může být vše, čím se lze proti útoku bránit. Podle předkladatelů může jít o chladné zbraně (např. nůž), jejichž držení není nijak omezeno, či zbraně stříelné, které lze vlastnit a nosit pouze za podmínek stanovených zákonem.

Novela pochází z řad senátorů [1]

Evropské unii navzdory

V pořadí druhá novela Listiny základních práv a svobod vzešla z petice, již iniciovali zejména myslivci a další držitelé zbraní. Petici podepsalo 102 tisíc osob včetně několika ústavních činitelů. Jejím cílem bylo reagovat na snahy Evropské unie, která prostřednictvím nedáno novelizované směrnice [1] usiluje o omezení vlastnictví zbraní, a to včetně zbraní držných legálně.

Česká republika se proti uvedené směrnici neúspěšně bránila žalobou u Soudního dvora Evropské unie. Následně však byla povinna unijní úpravu implementovat v rámci novely zbraňového zákona.

Martin Červíček uvedl, že novela Listiny základních práv a svobod má sloužit zejména jako pojistka do budoucna, aby nemohlo dojít k omezení práva na obranu z důvodu přijetí odlišné unijní úpravy. Odzbrojovací tendence Evropské unie totiž podle něj nepovedou ke zvýšení bezpečnosti obyvatel-

stva, protože zločinci a teroristé si zbraně opatřují nelegálními způsoby.

Nicméně je třeba upozornit na skutečnost, že unijní právo má před právem jednotlivých členských států aplikační přednost, jak dovodila judikatura Soudního dvora Evropské unie. Ani ústavní zakotvení práva na zbraň tak nezajišťuje, že se jej každý bude moci vždy dovolat.

Otázka systematiky

Právo na zbraň bylo vloženo do článku Listiny základních práv a svobod, který zakotvuje právo na život.^[2] V rámci legislativního procesu byl však Poslanecké sněmovně předložen písemný pozměňovací návrh doporučující vložit text novely až na závěr Listiny do společných ustanovení.^[3]

Podle předkladatele pozměňovacího návrhu, poslance Vojtěcha Pikala, může přiřazení práva na zbraň výlučně k ochraně života působit tak, že je nadřazené jiným oprávněným případům užití zbraně. Z tohoto důvodu předkladatel navrhoval právo na zbraň zařadit do článku, který obsahuje obecný výklad ustanovení Listiny, aby se toto „nové právo“ vztahovalo ke všem základním lidským právům. Nicméně pozměňovací návrh se nesetkal s úspěchem a právo na zbraň se tak nyní týká pouze obrany práva na život.

Co na to odborná veřejnost?

Ačkoli část veřejnosti ústavní zakotvení práva na zbraň uvítala, obvykle však zaznívala skepse či obavy. Ústavní právník Jan Kysela upozornil na nejednoznačnost a zbytečnost přijaté novely. Zdůraznil také možná rizika: „*Může to mít i horší význam, pokud to v někom vyvolá dojem, že teď je jakákoli obrana možná, protože mám přece základní právo zakotvené v Listině.*“^[4]

Advokát Jaroslav Ortman označil přijatou novelizaci za obyčejný výkřik do tmy. Připomněl, že trestní zákoník obsahuje instituty krajní nouze a nutné obrany. Za splnění zákonných podmínek tyto instituty umožňují použití zbraně i při obraně proti útoku na zdraví či majetek, nejen proti útoku na život. „*Pokud to povede k navýšení počtu zbraní, tak je to nesprávný krok. A pokud by to bylo snižování, tak je to*

v rozporu s tím, co dali jako základní právo,“^[5] dodal Ortman a sdělil, že se právo na zbraň nemělo vůbec do ústavního pořádku dostat.

Stejný názor sdílí také ústavní právník Jan Kudrna, který navíc kritizuje umístění práva na zbraň do článku zaručujícího právo na život, neboť znamená možné usmrcení. Podle Kudrny by namísto zásahu do Listiny bylo lepší novelizovat ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Navíc se obává, že by nejistota ohledně postavení práva na zbraň v českém právním řádu, zejména v souvislosti s krajní nouzí a nutnou obranou, mohla novelu do roka či do dvou dostat až před Ústavní soud.

Poznámky

- [1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/555 ze dne 24. března 2021 o kontrole nabývání a držení zbraní.
- [2] Právo na zbraň nyní tvoří druhou větu v čl. 6 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.
- [3] Předkladatel pozměňovacího návrhu navrhoval vložit právo na zbraň do čl. 41 jakožto nový odst. 3.
- [4] Vaculík, Radim, Právo. Právníci: Právo na zbraň? Zbytečné a nebezpečné. Novinky.cz. 22. 7. 2021.
- [5] Tamtéž.

Zdroje

- Břenková, Anna. Ústavní právo bránit sebe nebo jiného i se zbraní žádné nové právo nepřináší. Právní prostor. 1. 9. 2021 (<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/ustavni-pravo-branit-sebe-nebo-jineho-i-se-zbrani-zadne-nove-pravo-neprinasi>).
- gla, mld. Právo bránit se zbraní bude ústavně zakotveno, Senát změnu schválil. ČT24. 21. 7. 2021 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3343670-pravo-branit-se-zbrani-bude-ustavne-zakotveno-senat-zmenu-schvalil>).
- Podkladový materiál k senátnímu tisku č. 135 (<https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=92773>).
- Pozměňovací návrh č. 8564 k senátnímu tisku č. 135 (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=895&snzp=1>).
- Vaculík, Radim, Právo. Právníci: Právo na zbraň? Zbytečné a nebezpečné. Novinky.cz. 22. 7. 2021 (<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/pravnici-pravo-na-zbran-zbytecne-a-nebezpecne-40366929>).
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.
- Ústavní zákon, kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Fotografie

- [1] Senát 2833, autor: Krokodyl, 4. říjen 2011, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0, editace: ořez.

ÚS: oběti trestného činu znásilnění mají v otázce přiznání náhrady újmy rovné postavení

Jana Koblasová

Ústavní soud se zabýval odškodněním dítěte s poruchou autistického spektra, jež bylo vícekrát znásilněno. Podle obecných soudů nelze určit, jak psychosociálně znevýhodněné dítě mnohočetné znásilnění vnímá, a proto mu nelze přiznat stejné odškodnění, jaké by bylo poskytnuto dítěti zcela zdravému. Ústavní soud se však s takovým názorem neztotožnil.

Stěžovatelka je osoba s poruchou autistického spektra – Aspergerovým syndromem a od dětství se neztotožňuje s mužským pohlavím a vystupuje jako dívka. Jméno a příjmení stěžovatelky bylo změněno na neutrální a také u ní probíhala léčba z důvodu poruchy pohlavní identity v dětství.

Roku 2018 byla ve svých dvanácti letech stěžovatelka hospitalizována. Byla umístěna do Psychiatrické nemocnice Bohnice na oddělení dětské psychiatrie a v rámci něho na chlapecké oddělení. Dva měsíce byla stěžovatelka na tomto oddělení opakovaně znásilňována jedním z hospitalizovaných chlapců. Poté, co se stěžovatelka svěřila své matce, bylo zahájeno trestní řízení.

Rozhodnutí obecných soudů

V řízení před obecnými soudy se stěžovatelka, coby poškozená, domáhala na obviněném náhrady nemajetkové újmy ve výši 500 000 Kč. Obviněný byl odsouzen za provinění znásilnění, jehož se měl dopustit i přes výslovný nesouhlas stěžovatelky a s použitím výhrůžek, že stěžovatelce „něco udělá“. Obviněnému bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání dvou let s podmíněným odkladem výkonu.

Stěžovatelka byla se svým žalobním nárokem odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních, jelikož v trestním řízení nepodložila tvrzení o újmě dostatečnými důkazy. Následně ve věci rozhodoval Vrchní soud v Praze, který změnil trestní opatření na dobu trvání osmnáct měsíců, rovněž s podmíněným odkladem výkonu. Co se týče nároku poškozené,

Pacientka v nemocnici [1]

soud uzavřel, že obviněný má povinnost nahradit újmu ve výši 75 000 Kč, se zbytkem poškozenou odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.

Vrchní soud uvedl, že obviněný zneužil nezralost a bezbrannost stěžovatelky. Ve věci odškodnění soud uvedl, že přiznaná částka je sice o něco nižší, než je obvyklé, ale tak tomu je proto, že ve věci stěžovatelky nebylo zneužito přirozené autority starší osoby a u stěžovatelky nedošlo k významnější sekundární viktimizaci.

Argumentace účastníků

Stěžovatelka se domáhala zrušení rozhodnutí obecných soudů z důvodu, že bylo porušeno její základní právo na lidskou důstojnost podle čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), právo na ochranu před neoprávněným

zasahováním do soukromého a rodinného života dle čl. 10 odst. 2 Listiny, právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na ochranu zdraví dle čl. 31 Listiny.

Dále mělo podle stěžovatelky dojít k porušení čl. 32 odst. 4 Listiny, který zaručuje právo dítěte na rodičovskou výchovu a péči. Také se dovolávala čl. 36 odst. 3 Listiny s tím, že nezákonným rozhodnutím vzniklo právo na náhradu škody. Přiznaná náhrada je podle ní zcela nepřiměřená a krajský soud bagatelizoval vzniklou újmu poukázáním na její autismus.

K věci se vyjádřil i vrchní soud, podle kterého nelze na hodnoty a vnímání stěžovatelky nahlížet měřítkem běžného dospělého jedince. Podle soudu mohla stěžovatelka subjektivně pokládat například nemocniční stravu za větší důvod k odporu než podvolení se praktikám, které po ní chtěl obviněný.

Hodnocení Ústavního soudu

Ústavní soud nastínil vývoj postavení poškozeného v trestním řízení a konstatoval, že vývoj dospěl do bodu, v němž na postavení poškozeného v trestním řízení nelze nadále nazírat jakožto na doplňkové (adhezní řízení), bez něhož by se poškozený stej-

Ilustrační fotografie [2]

ně ochrany všech svých právem uznaných zájmů domohl.

Přesto má Ústavní soud omezenou možnost, jak zasahovat do rozhodnutí o odkázání poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních. Je tomu tak proto, že většinu pochybení v adhezním řízení je možné napravit v řízení občanskoprávním. Nejde o věc rozsouzenou, neboť se poškozená může stále nároku domáhat v řízení občanskoprávním.

Avšak Ústavní soud může zasáhnout, pokud pochybení trestních soudů v řízení občanskoprávním napravit nelze, nebo pokud bylo rozhodnutí zatíženo libovůlí. Dále bude Ústavní soud intervenovat v případech, kdy je přiznaná náhrada nemajetkové újmy excesivně nízká. Přitom přiznání excesivně nízké náhrady může u poškozených vyvolat pocit bezpráví a vznik druhotné újmy.

Újma způsobená znásilněním a její náhrada

Listina v čl. 7 odst. 1 garantuje nedotknutelnost osoby a jejího soukromí. Jestliže je toto právo porušeno a dochází ke vzniku újmy, pak vznikají nároky na náhradu takové újmy. Ústavní soud připomněl, že v náhradě újmy je potřeba vidět „pokračování“ práv. Tím, že je uplatněn nárok, pokračuje subjektivní právo či hodnota, z jehož porušení vzešla škoda.

Znásilněním dochází zpravidla k porušení nedotknutelnosti osoby a soukromí. Náhrada újmy způsobené znásilněním je pokračováním práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí. Toto právo by bylo porušeno v případě přiznání excesivně nízké náhrady újmy.

Zranitelnost jednotlivce, která spočívá v nemožnosti plně chápat zásahy do svých práv, nemůže být, s ohledem na rovnost všech lidí v důstojnosti i v právech, důvodem pro menší ochranu práv jednotlivce. Jestliže by náhrada újmy byla snížena u osob, které nejsou schopny plně chápat zásahy do svých práv, vyjadřovalo by to, že práva těchto osob mají nižší hodnotu a že jejich ochrana má menší význam. Došlo by tak k popření principu, že jsme si ve svých právech rovni.

Pokud tedy zásahem do nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí vznikla újma, nelze snížit náhradu újmy jen proto, že poškozený není schopen pro své postižení plně chápat zásah do svého základního práva.

Aplikace na projednávanou věc

V posuzovaném případě byl stěžovatelce přiznán nárok 75 000 Kč a ve zbytku (425 000 Kč) byla odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Přiznaná částka je dle Ústavního soudu nepřiměřeně nízká a neodpovídá částkám, které byly v obdobných případech přiznány. Dále se Ústavní soud nezotožnil s argumentací vrchního soudu o možném větším odporu stěžovatelky u nemocniční stravy než u donucení k pohlavnímu styku. Podle soudu není nutné tyto úvahy vést, a navíc by takové úvahy neměly vést k přiznání nižší náhrady újmy.

Vrchní soud tak porušil právo stěžovatelky na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí dle čl. 7 odst. 1 Listiny tím, že jí přiznal nepřiměřeně nízkou náhradu nemajetkové újmy, a se zbytkem poškozenou odkázal na řízení občanskoprávní. Dále soud konstatuje, že umístění stěžovatelky na chlapecké

oddělení s hochy, u nichž bylo zaznamenáno sexuální nežádoucí chování, je pro něj nepochopitelné. Ústavní soud proto z výše uvedených důvodů vyhověl stížnosti a v rozsahu uplatněného nároku poškozené rozsudek vrchního soudu zrušil.

Zdroje

Nález Ústavního soudu ze dne 3. srpna 2021, II. ÚS 3003/20.

Ústavní soud. Náhrada nemajetkové újmy u zvláště zranitelné oběti znásilnění, 13. srpna 2021. (https://www.usoud.cz/aktualne/nahrada-nemajetkove-ujmy-u-zvlast-zranitelne-obeti-znasilneni?fbclid=IwAR0L_WBX9_XHSMKFkyIYAsWlcnLiUf7DD-3YQD5kzYm5Kd-ZCNFTCUxnlLw).

Fotografie

[1] DSC09477-2, autor: kristin klein, 27. prosince 2012, zdroj: Flickr, CC BY 2.0, editace: ořez.

[2] Ilustrační fotografie. Money, autor: Dustin Moore, 10. října 2007, zdroj: Flickr, CC BY 2.0.

[3] Pohled na Ústavní soud z Žerotínova náměstí - severní strana, autor: Aleš Ležatka, zdroj: Usoud, editace: ořez.

Ústavní soud [3]

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních odborných článků o lidských právech

Kristýna Žábojníková

Vnitrostátní právo

Legs. Velká novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Právní rozhledy 17/2021

Redakce. Senát schválil změnu Listiny základních práv a svobod. Právní rozhledy 15-16/2021

Redakce. Veřejný ochránce práv: Ústavní stížnost ve věci nové živnosti o poskytování právních služeb. Právní rozhledy 17/2021

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

Bálintová, M. Je povinné očkovanie porušením ľudských práv? Európsky súd pre ľudské práva odpovedá. Justičná revue 6-7/2021

Brandtner, A. Vymahateľnosť práva v oblasti environmentálnej kriminality. Trestní právo 3/2021

Hubková, P. Soft law Evropských orgánů dohledu: nezávazné unijní akty se závaznými vnitrostátními účinky. Právní rozhledy 17/2021

Křičková, L. Potřebuje vězeňský dozorce dokonalý sluch? Glosa k rozsudku Tartu Vangla. Soudní rozhledy 9/2021

Redakce. Politická dohoda o Aarhuském nařízení. Právní rozhledy 17/2021

Redakce. Protokol č. 15 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod vstoupil v platnost. Právní rozhledy 17/2021

Vláčil, J. Používání zkratky ESD. Soudní rozhledy 9/2021

Záhora, J. Znásilnenie v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Justičná revue 5/2021

Zimnioková, M. Smart kontrakt vs. právo být zapomenut. Právní rozhledy 15-16/2021

Politologie, mezinárodní vztahy a zahraniční politika

Akinrinde, O. Tar, U. Babalola, D. Osuwa, A. Human insecurities in Afrika, the politics of non-refoulement and the plights of the African refugees along Mexican-American borders. Studia politica slovaca 1/2021

Boháček, P. Schmidt, N. Dufek, P. Peaceful Use of Lasers in Space: Context-Based Legitimacy in Global Governance of Large Technical Systems. Ústav mezinárodních vztahů 8. 9. 2021

Cerezo, D. Fernández, E. Transparency: a key principle in gender-trade relationship. Studia politica slovaca 1/2021

Doboš, B. Riegl, M. Alexandru, L. Rozpad státu jako Push-faktor migrace: Vliv změny klimatu V Džibutsku a Burkině Faso. Policy paper, Ústav mezinárodních vztahů 15. 9. 2021

Kizeková, A. Celosvětová hrozba pro demokracii? Čína jako kombinace autoritářské správy, hybridního režimu a úplné demokracie. Mezinárodní politika 6. 9. 2021

Novotná, B. Uplynulo 60 let od náhlé smrti generálního tajemníka OSN Daga Hammarskjölda. Připomínka muže, který se oddal míru. Mezinárodní politika 18. 9. 2021

Svoboda, D. Spreading of Salafism in Africa: Mechanisms, Strategies, and Tools of Saudi Arabia's Foreign Policy. Mezinárodní vztahy 3/2021

Redakce Bulletinu

Editor: Jan Lhotský

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce:

JUDr. Ing. Jan Lhotský, Ph.D., E.MA

Jan je vedoucím Centra pro lidská práva a demokracii. Po vystudování práva a ekonomie pokračoval v doktorském studiu mezinárodního práva. Vystudoval rovněž lidskoprávní program E.MA v italských Benátkách a rakouském Grazu. Pracoval v advokacii i v právním oddělení Evropské služby pro vnější činnost v Bruselu. Poté působil jako Visiting Professional u soudního senátu Mezinárodního trestního soudu v Haagu a následně jako právník u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Nyní působí v Kanceláři veřejného ochránce práv a Centru mezinárodního práva Ústavu mezinárodních vztahů v Praze. V rámci mezinárodního práva se specializuje především na lidská práva a mezinárodní trestní právo.

Stážisté:

Tomáš Münzberger: Tomáš dokončuje magisterské studium oboru Právo a právní věda na Karlově univerzitě v Praze. Zabývá se především ochranou lidských práv a mezinárodním právem veřejným. Během studia nabyl pracovní zkušenosti v azylovém právu a právu životního prostředí. Zaujímá se o mezinárodní politiku a antropologii práva.

Alžběta Dvořáková: Alžběta momentálně studuje Bezpečnostní a strategická studia a Mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních studií MU. Absolvovala stáž v organizaci La Strada Česká republika nebo spolupráci s Most ProTibet. Oblastmi jejího zájmu je problematika obchodování s lidmi, zločiny proti lidskosti a porušování lidských práv v ozbrojených konfliktech.

Mgr. Jakub Hedl: Jakub je absolventem Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V průběhu studia se zúčastnil stáže na ministerstvu zahraničí a specializoval se v azylovém právu. V současné době pracuje na Ministerstvu školství. Zaměřuje se na oblast mezinárodního trestního práva a práva ozbrojených konfliktů. Mezi jeho koníčky patří historie, filmy a organizace letního tábora.

2) Evropský systém ochrany LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Bc. Monika Hanych, Ph.D., LL.M.

Vystudovala právo, žurnalistiku a sociologii na Masarykově univerzitě a lidská práva na Tilburg University v Nizozemsku. Pracuje v Kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování ČR před Evropským soudem pro lidská práva. Je členkou výboru Rady Evropy pro umělou inteligenci a lidská práva.

Mgr. Hubert Smekal, Ph.D.

Hubert vystudoval právo a evropskou integraci, působí na Fakultě sociálních studií, Mezinárodní politologickém ústavu a v Ústavu pro otázky soudnictví PrF MUNI. Akademický rok 2010-2011 strávil jako držitel Fulbrightova stipendia výzkumem judicializace politiky na UC Berkeley. Přednášel o lidských právech v Číně či v Ruské federaci. Hubert byl v letech 2013 až 2020 členem Rady vlády pro lidská práva.

Stážisté:

Barbora Bromová: Barbora v současnosti studuje na univerzitě v Amsterdamu, kde se v rámci multidisciplinárního programu blíže zaměřuje na evropské a mezinárodní právo. Věnuje se také spolupráci s fondem UNICEF a podpoře nezávislé žurnalistiky v Evropě v rámci European Press Prize.

Martin Míšek: Martin studuje Evropská studia a Mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních studií MU. Během studia absolvoval stáž na Ministerstvu zahraničních věcí. S lidmi si rád popovídá o funkci současné Evropské unie. Mimoto se věnuje neformálnímu vzdělávání v rámci programu Erasmus+.

Eliška Hůlová: Eliška je studentkou Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Uplynulý akademický rok ale strávila studiem na univerzitě v Utrechtu v rámci programu Erasmus+. Zaujímá se především o ochranu lidských práv na evropské úrovni a o problematiku tranzitivní spravedlnosti.

3) Mezinárodní politika, byznys a LP

Editace článků sekce:

Mgr. Nela Černota

Nela vystudovala právo na PF UK a zajímá se o mezinárodní právo a lidská práva. Strávila jeden semestr na Mexické Národní Autonomní Univerzitě (UNAM) v Mexiku, kde také absolvovala stáž na velvyslanectví ČR. Absolvovala stáže u Mise Organizace amerických států pro podporu mírového procesu v Kolumbii a u Evropského soudu pro lidská práva. Během studijního pobytu na Univerzitě v Heidelbergu pracovala v Max Planck Institutu pro srovnávací veřejné právo a mezinárodní právo.

Stážisté:

Bc. Aneta Navrátilová: Aneta je studentkou magisterského programu Evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. V uplynulém semestru pobývala na Erasmu v polské Wroclawi. Ve svých pracích a článcích se často soustředí na problematiku brexitu a budoucího vztahu mezi EU a Británií, pozici zemí V4 v EU, nebo na právní a institucionální rámec EU.

Iva Turanová: Iva studuje právo na Prf MU. Zájem o zahraničněpolitické dění, situaci v Číně a stav lidských práv ve světě prohloubila při studijních pobytech v Číně a Francii. Během studia absolvovala stáž v Kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování ČR před SDEU a v oblasti diplomacie v New Yorku, Pekingu a Dillí. Působí jako lektorka v Amnesty International.

Kristýna Zábojníková: Kristýna je studentkou posledního ročníku práv na PF UPOL. Zaměřuje se na mezinárodní mechanismy na ochranu lidských práv a mezinárodní vztahy. Během svého studia absolvovala stáž na Stálé misi ČR při OSN v Ženevě a nyní na Ministerstvu zahraničních věcí se zaměřením na kybernetickou bezpečnost. Působí v Amnesty International.

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce:

Mgr. Lucie Nechvátalová, E.MA

Lucie vystudovala právo na Právnické fakultě MU a lidská práva a demokratizaci na EIUC v Benátkách a Université de Strasbourg. Stážovala v OSN, u ESLP a u Veřejného ochránce práv. Působí na Nejvyšším správním soudě jako asistentka soudce. Věnuje se především evropskému systému ochrany lidských práv, konkrétně zákazu špatného zacházení, pozitivním povinnostem států a odškodňování.

Mgr. Pavel Doubek, Ph.D.

Pavel vystudoval doktorské studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Pracoval v Kanceláři Ombudsmana a na Úřadu Vlády ČR. V roce 2019 se v rámci postdoktorského programu podílel na zřizování národního preventivního mechanismu na Taiwanu.

Stážisté:

Jana Koblasová: Jana studuje na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a zajímá ji ústavní právo a lidská práva. V roce 2020 absolvovala stáž u Okresního soudu v Trutnově na civilním úseku.

Mgr. Bc. Daniela Petržílková: Daniela je absolventkou PrF MU a FSS MU. Pracuje na trestním úseku Vrchního soudu v Praze. Má za sebou stáže u Stálé mise ČR při OSN v Ženevě a na Úřadě vlády.

Tereza Kuklová: Tereza je studentkou třetího ročníku Právnické fakulty v Brně. Zajímá se o problematiku ochrany lidských práv, ústavní a uprchlické právo. Zúčastnila se Školy lidských práv 2020.

Bc. Nikola Sedláková: Nikola studuje Evropská studia na FSS MU. Během studia absolvovala stáž v Bruselu. Působí na pozici immigration assistant v advokátní kanceláři Petyovsky & Partners.

www.centrumlidskaprava.cz

Centrum
pro lidská práva
a demokracii

Bulletin vydává Centrum pro lidská práva a demokratizaci
e-mail info@centrumlidskaprava.cz | web www.centrumlidskaprava.cz
Redakční rada Jan Lhotský (editor), Hubert Smekal, Monika Hanych, Nela Černota,
Lucie Nechvátalová, Pavel Doubek Kontakt na editora jan.lhotsky@centrumlidskaprava.cz
Sazba Nikola Sedláková | ISSN 1804-2392.